



T.C.  
BAŞBAKANLIK  
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ  
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

MERKEZİ PLANLAMADAN  
KATILIMCI PLANLAMAYA

# GAP BÖLGE KALKINMA PLANI

23 MAYIS 2000

SIIRT



BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

ÇALIŞMA RAPORU 7

T.C.  
BAŞBAKANLIK  
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ  
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

**MERKEZİ PLANLAMADAN  
KATILIMCI PLANLAMAYA**

# **GAP BÖLGE KALKINMA PLANI**

T.C. BAŞBAKANLIK GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI DOKÜMAN MERKEZİ	
YER NO	16-A
DEMİRBAŞ NO	4319

**23 MAYIS 2000  
SİİRT**

**BİLGİLENDİRME TOPLANTISI**

**ÇALIŞMA RAPORU 7**

## ÖNSÖZ

GAP İdaresi Başkanlığı, "GAP Master Planı"nın yerini alacak, GAP Bölgesel Kalkınma Planı çalışmasını, katılımcı bir süreç içinde başlatmış bulunmaktadır.

Teknisyen olarak hazırlık çalışmasında görev aldığım ve 1989 yılında tamamlanan Master Planı'nın uygulanmaya başlaması üzerinden geçen 10 yıl, Planın sadece yenilenmesi ihtiyacını değil, bir takım başka değişiklikleri de gündeme getirmiştir. Dünyanın kalkınmaya bakış açısı ve planlama pratiğinde önemli değişiklikler olmuş ve kalkınmayla ilgili temel bir takım konular daha belirleyici konuma gelmiştir

1992 yılında Rio'da yapılan dünya zirvesinde çevre ve doğal kaynakların korunması konuları ile sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı, kalkınma literatüründe ön plana çıkmıştır. Kalkınma kavramı artık salt, kaynakların geliştirilmesi ya da fiziksel yapıların inşasını içermemektedir. Artık sulama ya da tarımsal üretimi arttırmak için proje yapmak gündeme gelmemektedir. Kalkınmanın odağına insan yerleştirilmiş ve doğal kaynakların korunması birinci derecede önem kazanmış bulunmaktadır.

Gündem-21 dokümanını üreten ve Türkiye'nin de içinde bulunduğu, hemen tüm ülkelerin , devlet ve hükümet başkanları düzeyinde imzalanan Rio Zirvesini takiben, başka konularda da önemli gelişmeler ortaya çıkmıştır. 1994'te Kahire Konferansı nüfus, 1995'te Bejing Konferansı " cinsiyet dengeli kalkınma " konusundaki yeni ilke ve yaklaşımları belirlemiştir. Kopenhag'daki (1995) ilkeler kalkınmada sosyal politikalara ilişkin yeni gündemler saptamıştır. 1996'da İstanbul'daki Habitat II Kent Zirvesi, kalkınmanın ve gelişmenin kentsel bağlamına ilişkin değerleri evrensel boyutlara taşımış ve son olarak da Mart 2000'de Lahey'de gerçekleşen Dünya Su Forumu, kalkınma ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve yönetimi konusundaki çağdaş yaklaşımları ortaya koymuştur.

Aslında GAP İdaresi, söz konusu bu değişik alanlarda, değişik projeler üretmekteydi. Ancak bu gelişmeler GAP'ın genelinin, bir tür entegre yaklaşım içinde ve ortaya çıkan çağdaş değer ve ilkeler bağlamında gerçekleştirilmesi konusunda İdare'ye önemli bir fırsat sunmuştur. Bir diğer fırsat ise, tüm çalışmaya ilişkin direktifin, GAP'ın 2010 yılına kadar tamamlanması talimatıyla birlikte, siyasi iradeye yansımış olmasıdır. Böylece yeni plan ilgili tüm kesimlerden sağlanan girdi ve katkılarla bu talimatın gereğini yerine getiren bir çalışma olarak gerçekleşmiş olacaktır.



---

Katılımcı bir şekilde yapılmasını esas aldığımız GAP Bölgesel Kalkınma Planı çalışması süresince tüm GAP Bölgesi illerinde her kesimi yeni planın felsefesi, hedef ve stratejileri ile değişik konulardaki detayları hakkında bilgilendirmek amacıyla ilk etapta 9 ilde bilgilendirme ve beyin fırtınası toplantıları yapılmıştır. Böylece iş tanımının sonuçlanması ve katılım yöntemlerinin belirlenmesi ile ilgili olarak, tüm paydaşların görüş ve katkıları alınmış olmaktadır

Bu kitap, başlangıç aşamasında yapılmış olan sözkonusu bu toplantılardaki konuşmaları kapsamaktadır. Ancak katkı ve katılımdan anladığımız bu toplantılarda ortaya konan görüşlerle sınırlı kalmamaktadır. Toplum kesimleri ve onların örgütleri aracılığıyla yapılacak bir dizi başka çalışma da planlanmaktadır. Temsil edilmeyen kesimlere doğrudan ulaşma yöntemleri de kullanılarak, katılım en üst düzeyde uygulanmaya çalışılacak ve GAP Bölgesel Kalkınma Planı bu kez aşağıdan yukarıya bir şekilde oluşacak, bu program bütün paydaşlar tarafından çizilmiş şekliyle, uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiş ve yine paydaşların onayıyla yürürlüğe girmiş veya siyasi iradeye sunulmuş olacaktır. Bunun önemi Türkiye’de katılımcı planlama anlayışıyla gerçekleştirilen ilk kapsamlı uygulama olmasından kaynaklanmaktadır.

Tüm katılımcıların ortak emeği ve katkısıyla ortaya çıkacak yeni GAP Bölgesel Kalkınma Planı’nın hayırlı olması dileğiyle, saygılarımla sunarım.

**Dr. İ.H.Olcay ÜNVER**  
GAP İdaresi Başkanı

## GAP BÖLGE KALKINMA PLANI

57 nci Hükümetin Programında "Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun geri kalmışlığı, ekonomik ve sosyal önlemlerle çözülecektir" politikası yer almıştır. Bu karar çerçevesinde, Bakanlar Kurulu Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) 2010 yılında bitirilmesi kararını almış ve ekonomik, sosyal ve benzeri diğer önlemlere ilişkin planlama çalışmalarını yapmakla GAP İdaresini görevlendirmiştir.

Bu direktif üzerine GAP İdaresi kendi bünyesi içinde planlama çalışmalarını yürütecek GAP Bölge Kalkınma Planı Proje Ekibini kurmuştur. Proje Ekibi konularında uzman, deneyimli ve uygulama tecrübesi olan kişilerden oluşturulmuştur. Proje ekibi, bölge planlama, iktisadi planlama ve finansman modelleri, sosyal planlama, tarımsal ve kırsal kalkınma, altyapı-çevre ve iletişim olmak üzere altı çalışma grubu halinde örgütlenmiştir.

Bilindiği üzere, Güneydoğu Anadolu Projesi başlangıçta bir su ve toprak kaynakları geliştirme projesi olarak planlanmış, 1989 yılında hazırlanan GAP Master Planı ile entegre bölgesel kalkınma programına dönüştürülmüştür. GAP Master Planı, sektörler arası entegrasyonu dikkate alan GAP'ın hedef ve stratejilerini belirleyen, GAP kapsamında kamu yatırımlarını zaman ve mekan itibarıyla ve finansman ihtiyaçlarıyla planlayan temel dokümandır. Mevcut uygulamalar mümkün olduğu ölçülerde bu doküman çerçevesinde yürütülmektedir.

1989 GAP Master Planı, geleneksel, merkezi planlama anlayışı ile hazırlanmış, bilgi verici, kaynak değerlendirmeye ve gelir artırmaya yönelik projeler üretmiş bir plandır. Hazırlanacak olan yeni planı, 1989 GAP Master Planından ayıran temel özellikler; bölge ve dünyada meydana gelen gelişmeleri dikkate alması, katılımçılığa önem vermesi, projeden etkilenen kesimlerin plan hazırlama ve uygulama sürecinde etkin rol almalarını benimsemesi, ekonomik-sosyal ve çevresel gelişmeyi birlikte ele alması, sürdürülebilir kalkınma ilkelerini (doğal ve kültürel çevre koruma-sorumlulukları paylaşma-yerellik-saydamlık-erişebilirlik-kalıcı olma-bölgesel öncelik-sosyal adalet ) esas almasıdır. Yeni planın hareket noktasını ise 1989 GAP Master Planı ile GAP İdaresince hazırlanmış olan GAP Sosyal Eylem Planının uygulama sonuçlarına ilişkin değerlendirmeler oluşturacaktır.

GAP İdaresi yeni plan çalışmalarını katılımcı planlama tekniği ile gerçekleştirecektir. GAP Bölgesel Kalkınma Planı ismiyle hazırlanacak olan doküman; yöre halkının yaşam kalitesini sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel açılardan artırmayı hedefleyecek, bölge insanının ve ilgili kamu kuruluşlarının katılımıyla hazırlanacak ve uygulanacaktır. Kamunun planın hazırlanması ve uygulanmasında etkin katılımı önem arz etmektedir. Ayrıca bölge insanının bu süreçte rol alması yerel halkın gerçek sorunlarına, gereksinimlerine, tutumlarına ve önceliklerine du-



---

yarlı bir plan hazırlanmasına imkan sağlayacaktır. Bu amaçla Proje Ekibi çalışma programını hazırlanmış ve bu program 14 Nisan-31 Mayıs 2000 tarihleri arasında 9 GAP ilinde yapılan bilgilendirme toplantıları ile başlatılmıştır. Bu program doğrultusunda Proje Ekibi çalışmalarını yürütmektedir.

Yeni plan şu aşamalardan geçerek hazırlanacaktır: 1) Veri toplama ve güncelleştirme, 2) 1989 GAP Master Planı ve Sosyal Eylem Planının değerlendirilmesi ve bugünkü durumun çözümlenmesi, 3) Kalkınma ihtiyaçlarının ve sınırlarının belirlenmesi, 4) Hedef ve stratejilerin belirlenmesi, 5) Kalkınma seçeneklerinin hazırlanması, 6) Kalkınma seçeneklerine ilişkin finansman modellerinin hazırlanması ve taslak Bölge Planının oluşturulması, 7) Bölge kalkınma planı ve Uygulama programının oluşturulması, ve 8) İzleme-değerlendirme sisteminin kurulmasıdır.

Hazırlanacak GAP Bölge Kalkınma Planı sonucunda iki önemli doküman ortaya çıkacaktır: GAP Bölge Kalkınma Planı ve Uygulama Programı.

Yeni plandan beklenenler; ekonomik yapıda değişim sürecinin başlaması, yaşam standartlarının iyileşmesi, bölge ile ulusal ölçekteki göstergeler arasındaki farklılıkların azalacağı, bölgeye dışarıdan sermaye akışının temini, GAP'ın kamu fonları ile desteklenmesinin yanında bölge ve bölge dışı özel kaynakların da giderek artan ölçüde katkısının sağlanmasıdır.

Yeni planlama çalışmasının ana felsefesi: sürdürülebilir insani kalkınma ve katılımlıdır. İnsan kalkınmanın odağındadır. Planın temel amacı, yaşam kalitesini yükseltmek ve bunu sürdürülebilir kılmaktır.

İster istemez plan döneminin de ötesine taşıyacak olan nihai amaç ya da başka bir deyişle planın vizyonu ise "Refahın arttığı ve yaygınlaştığı ve bunun herkese ekonomik faaliyetlere katılma fırsatı vererek sağlandığı; bölgenin diğer bölgelerle olan gelişmişlik farklarının ortadan kalktığı; bölgedeki kaynakların etkin kullanıldığı, sürdürülebilir büyüme ve toplumsal istikrarın bir gereği olarak verimlilik ve istihdamın arttığı; güçlü, özgüvenli, donanımlı, eğitilmiş ve kültürel gelişmesi sağlanmış bireylerden oluşan; ulusal ekonomiyle bütünleşmiş, dışa açık, fırsat eşitliğinin etkin olduğu, demokratik bir toplumsal yapının gerçekleştirilmesidir."

Bu yapının gerçekleştirilmesinde izlenecek yeni strateji " pazar ekonomisinin tüm kurum ve kuralları ile oluşturacak altyapının sağlanması, bölgenin ulusal pazarla bütünleşmesi, pazarın çözüm üretmediği alanlarda, pazarın etkin işleyişini bozmayacak biçimde kamu inisiyatifinin kullanılması, bölge mekansal yapısının çevre boyutunu ön plana çıkaracak şekilde düzenlenmesi, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi için beşeri, doğal ve ekonomik kaynakların uyum içinde ve birbirlerini tamamlayacak şekilde geliştirilmesi, öncelikli hedef grupların desteklenmesi, çağdaş kurumsal yapıların oluşturulması ve güçlendirilmesi amacıyla gerekli düzenlemelerin ve yönlendirmelerin yapılmasıdır." Bu bağlamda önümüzdeki dönemde kalkınmada öncü rol giderek özel girişim ve girişimciler tarafından üstlenilecektir.

---

**GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ**  
**BÖLGE KALKINMA PLANI**  
**BİLGİLENDİRME VE BEYİN FIRTINASI TOPLANTISI**  
**SIIRT**

Tarih : 23 MAYIS 2000  
Yer : Halk Eğitim Müdürlüğü Toplantı Salonu  
Oturma Başkanı : İlhan ÖZEL (Tarım İl Müdürü)

**1. OTURUM**

Açılış Konuşmaları :  
Tevfik NALBANT Siirt Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri  
Kadir DEMIRHAN Siirt Genç İşadamları Derneği  
M. Kaya YAŞINOK GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı  
Suat EKİN Siirt Belediye Başkan Yardımcısı  
Erol ARIKAN Siirt Valisi

**GAP Bölge Kalkınma Planı Hakkında Sunuş**

Vedat ÖZBİLEN GAP Bölge Kalkınma Planı Proje Koordinatörü  
Haşim ÖÇÜT GAP Bölge Kalkınma Planı Tarımsal ve Kırsal Kalkınma Grup Yöneticisi

**2. OTURUM**

Beyin Fırtınası



## **OTURUM BAŞKANI - İlhan ÖZEL (Tarım İl Müdürü)**

Kaynakları kıt olan sosyal gruplara ulaşmayı sağlamak tüm sosyal grupların bölge Planı'na katılımının sağlanması şeklinde özetlenebilir. GAP Bölge Kalkınma Planı katılımcı yöntemle hazırlanmaya başlarken bizleri bilgilendirmek için İl'in sorunları konusunda bizlerden görüşlerimizi almak için bu toplantı düzenlenmiştir. Toplantımız iki bölümde planlanmıştır. Birinci bölümde açılış konuşmaları ve GAP Bölge Kalkınma Planı ile ilgili bilgi sunumu yapılacaktır. 15 dakikalık bir çay arası verildikten sonra sorunlar, çözüm önerileri ve yapılması gerekenler ile ilgili karşılıklı tartışma ve fikir alışverişlerinin yapılacağı ikinci bölüm ile toplantımız sona erecektir.

Arz ederim, Sayın Valim şimdi efendim açılış konuşmalarını yapmak üzere Siirt Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri Tevfik Nalbant'ı kürsüye davet ediyoruz.

## **Tevfik NALBANT (Siirt Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreteri) :**

Sayın Valim, belediye başkanlarım, GAP İdaresi Başkan Yardımcısı, değerli basın mensupları, kıymetli davetliler evvela birinci ligin Siirt İl'imize hayırlı ve uğurlu olması dileğimle başlamak istiyorum. GAP İdaresi tarafından GAP Kalkınma Planı revizyon çalışmaları ile ilgili olarak bilgilendirme kurumlararası ortak bilinç ve anlayış oluşturmak ve GAP'a katkı sağlamak üzere bizleri hatırlayıp ilimize teşrif eden GAP İdaresi yetkililerine teşekkür etmek istiyorum. Kalkınmada birinci derecede önemli olan ilimiz Siirt'te bugüne kadar bölgemizin şartlarına göre bir yatırım yapılmadığı bir gerçektir. Gerek ekonomik potansiyeli gerekse coğrafi konumu itibari ile büyük olanaklara sahip olan ilimiz ne yazık ki bunlardan yararlanmanın yollarını bugüne kadar bulamamıştır. Yıllardır ihmale uğramış illerden birisi Siirt'tir. Bölgelerarası dengesizliğe örnek gösterilecek ilimiz gerek iş gücü ve gerekse sermaye bakımından tahribe uğramaktadır. İşte bunların neticesi olarak karşımıza göç illeti çıkmaktadır. İlimizde belli bir sermaye birikimi sağlayan kimselerle iş bulamayan insanlar batıya yönelmektedirler. Geri kalmış yörelere uygulanan teşvikler istenilen şekilde uygulanamamıştır. Teşvikten ziyade yatırımcı burada cezalandırılmıştır. Çünkü kalkınmada öncelikli illerin sayısı politik nedenler ile gereksiz şekilde fazlalaşmış gelir seviyesi yüksek olan ödenemeyen teşvikler yatırımcıyı sıkıntıya sevk etmiş ve tefeciye muhtaç kılmıştır. Siyاسilerimiz günlük populist politikalardan vazgeçip bölgesel dengesizlerin giderilmesi doğrultusuna yönelmelidirler. Teşvik politikaları verilmeden önce ilk aşamada ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerinin çok açık anlaşılabilir şekilde belirlenmesi bir zorunluluk olmaktadır. Yarım kalan yatırımların bir an önce hayata geçirilmesi bölge ekonomisine faydalı ola-



---

çağı gibi yeni yatırımcılarımıza da umut verecektir. Özellikle yaşanan olaylardan sonra kırsal kesimde daha önceleri en azından kendine yetecek kadar üretim yapabilen 150 bin insanımız tamamen tüketici duruma geçmiştir. Kente gelen bu göçlerden ve bölgedeki bu olaylardan rahatsız olan kentlinin sermayesini ülke dışına çıkarması ekonomiyi çoraklaştırmıştır. Bölge illerinin sosyo ekonomik gelişiminin sağlanabilmesi için bölgeyi olağanüstü ekonomik hale getirilmesi gerekmektedir. Büyük sanayinin bir ön aşaması olan küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesini teşvik sanayileşme hamlesine büyük bir destek sağlayacaktır. Ekonomik hayatın temel müesseseleri olan ticaret ve sanayi finans kurumu bankalar yeni kredilerini açmak bir yana mevcut kredileri bile dondurma safhasına gelmiş olduğu gözlenmektedir. Büyük sorun haline gelen işsizlik sorunu hızla artmaktadır. Bunun başlıca nedenleri göç vermesine rağmen yıllık ortalama nüfus artışı bakımından Türkiye ortalamalarının üstünde bir nüfus artışına ulaşan Siirt ilinde artan nüfusa çalışma imkanları sağlaması bakımından yetersiz kalmıştır. İl nüfusunun % 50'si işsizler kategorisinde olması bir gerçektir. İlimizde bulunan çalışma sahaları iş ihtiyaçlarına cevap vermediğinden en yoğun şekilde çalışan iş kolları içerisinde kahvehaneler olduğu gözlenmektedir. Bölge'deki geri kalmışlık çemberini kırmak için bu yörenin insanları olarak biz üstümüze düşen görevleri yapmaya hazırız. Ancak GAP Bölgesi'nin en önemli ili olan Siirt bugüne kadar GAP'ın hiçbir nimetinden faydalanamamıştır. Temennimiz bu toplantıların Siirt ilimize faydalar getirmesidir, hepimize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederiz Sayın Nalbant. Şimdi de konuşmasını yapmak üzere Siirt Genç İş Adamları Derneği Başkanı Sayın Kadir DEMİRHAN'ı davet ediyorum.

### **Kadir DEMİRHAN (Siirt Genç İşadamları Derneği Başkanı) :**

Sayın ahalim, memleketimizi şerefliendiren değerli misafirlerimiz, saygıdeğer katılımcılar GAP İdaresi tarafından düzenlenen bu toplantının memleketimiz açısından faydalı geçmesi ve somut kararların alınabilmesini temenni ediyorum. Bilinen sorunları uzun uzun anlatıp sizleri sıkılmak istemiyorum. Ancak GAP'ın büyük bir Proje olması ve Siirt ilimizin içinde olmasına karşın ne yazık ki en az etkilenen İl olma özelliğini taşımaktadır. GAP'ın şu ana kadar elle tutulur gözle tutulur hiçbir faydası yansımamıştır. Ama her seferinde GAP Projesi'ni kapsayan iller arasında Siirt sayılmaktadır. Bu toplantının burada yapılmasının sebebi budur. Ancak bir şeyi açıklıkla ifade ederim. GAP denilince Şanlıurfa, Diyarbakır, Adıyaman kısmen de Mardin gelmekte tüm projeler bu iller etrafında toplanmaktadır. GAP ile birlikte bu illerde oluşan sosyo-ekonomik sorunları biz yaşamadık, yaşayamadık. Yılan hikayesine dönen yapımına ne zaman başlanacağı meçhul olan İhsu Barajı olmasa GAP'ı hiç hissetmeyecektik. GAP İdaresi iyi niyetle kurulmuştur. Kuruluş amacı çerçevesinde Bölge'nin sosyo-ekonomik kalkınması yolunda yön gösterici bir yol izlenecektir. Bölge'deki bazı çalışmalar takdire şayandır. Somut projeleri uygulamaya girmiş projeleri görüp ilimizdeki çalışmalar içinde aynı şeyleri söylemek isterdik. Bazı uygulamalar sadece kağıt üzerinde kalmakta ya da teknik ve sosyal analizlere girilmeden yapılmaktadır. Örn: GAP İdaremiz iyi niyeti şüphe götürmez bir program çerçevesinde sera dağıtmakta kovan ver-

---

mektedir. Yol boyunca görülmüş boş seralar gördükçe aklıma teşviklerle verilen ahırlar gelmekte plansız, programsız, eğitimsiz projelerin sonuçlarını ne yazık ki yaşayarak büyük bir üzüntü içerisindeyiz. Yeter ki yapılan istatistiklerde şu kadar adet sera, şu kadar adet kovan, şu kadar adet inek verildiği görülsün. Sayın beyefendiler biz 100 boş sera yerine, ürün alınmayan sera yerine geçen yıl verdiğimiz 5 tane ikşişer dönüm seradan şu kadar ton ürün alındı denilmesini istedik. Şu kadar kişi pratik yapmak amacıyla Antalya'daki seralara götürüldü denmesini istedik. GAP ile meydana çıkmaya başlayan iş yatırım ortamına katılacak olan personel girişimini değerlendirmek bu düşüncelere ihtiyaç duydukları ilgili danışmanlık hizmetlerini vermek üzere kurulan GAP Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezi halen ilimizde büro kurmamıştır. İlimizde bulunan atıl tesislerin ve çalışmayan işletmelerin neden çalışmadığı yönünde GAP İdaresi'nin bir araya getirilerek hammadde bulmada, kalifiye eleman için çözüm yolları sunacak bir organizasyon yapmalarını istedik. Bugün toplantı yaptığımız bu ilin yani bu yatırımda Türkiye sıralamasında neden şunlarda olduğunu devlet tarafından verilen teşviklerde sıralamaya bile giremediğini hepimizin üzüntü ile görmekteyiz. Burada konuşulanlar ve konuşulacak olanlar nerede ise hepimizin bildiği şeylerdir. Yöre insanı olarak her şeyi devletten beklediğimiz sanılmasın. Ancak modern öyle bir kuruluş var, kuruluş amacı belli olduğuna göre GAP İdaresi'nin uygulamaya giren projeleri ile Sıirt'te varlığını göstermesini isteriz. Teknik birimlerimizin de danışmanlık birimlerimizle uzman birimlerinizle atıl bulunan işletmelerin nasıl faaliyete sokulacağı konusunda yeni iş alanları konusunda çalışma yapmanızı ve bizleri yönlendirmenizi istiyoruz. Bizlere önderlik etmenizi istiyoruz. Yani kısacası üzerinize düşen görevleri yapmanızı istiyoruz. Biz her türlü yükün altından kalkmaya hazırız. Yeter ki devlet, hükümet bu tarafa iyice baksınlar. Saygılar sunarım.

Teşekkür ederiz, Sayın Demirkan, konuşmalarını yapmak üzere Başkan Yardımcısı Sayın Kaya YAŞINOK'u davet ediyorum.

#### **M. Kaya YAŞINOK (GAP İdaresi Başkan Yardımcısı) :**

Sayın Valim, Sayın Belediye Başkanım, değerli katılımcılar GAP İdaresi'nin GAP Bölge Kalkınma Planı hazırlama kapsamında düzenlemiş olduğu bu toplantıya hoş geldiniz. Bugün burada Güneydoğu Anadolu Projesi'nin hedef ve stratejilerini belirleyen ve 1989 yılında hazırlanmış bulunan GAP Master Planı'nın yenilenmesi çalışmaları ile ilgili olarak size bilgi sunmak ve görüşlerinizi almak için geldik.

Bildiğiniz üzere 1998 yılını Haziran ayında, hükümet GAP'ın 2010 yılında tamamlanmasına yönelik olarak ilgili planları hazırlamakla, GAP Bölge Kalkınma İdaresi'ni görevlendirmiş ve bu görev kapsamında İdare GAP Master Planı çalışmalarını başlatmış bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı bölgesel, ulusal ve uluslararası değişimlerin getirdiği formülasyonların yanı sıra sürdürülebilir insani gelişmeden kaynaklanan ve GAP'ın özellikle son on yıldaki uygulamalarından edinilen birikimlerin ışığında ortaya çıkan kavramları GAP Bölge Planı'na dahil etmektir. Hedef-



---

lenen sürdürülebilir, insani gelişme odağına insanı yerleştiren ve bu nedenle de katılımcı esas alan bir anlayışta beraberinde getirmektedir. Değerli konuklar Güneydoğu Anadolu Projesi bugün gerek Bölge sosyo-ekonomisini etkileyen sonuçları gerek ise sürdürülebilir insani gelişmeye ilişkin ilke ve uygulamalarıyla sadece Türkiye'ye değil dünyaya mal olmuş bir proje durumuna ulaşmıştır.

Biz GAP Bölge Kalkınma İdaresi olarak 10 yılı aşan bir süredir GAP'ı planlamakta programlanmakta ve izlemekteyiz. Bu 10 yıl GAP'ta önemli dönemeçlerin yaşandığı bir zaman dilimini oluşturmuştur. 1989 yılında tamamlanan GAP Master Planı proje kapsamındaki kamu yatırımlarını sektörel ve finansman ihtiyaçları ile belirleyerek GAP'a entegre bölgesel kalkınma projesi olma hüviyetini kazandırmış bir belge niteliğini taşımaktadır. Ancak bu Plan proje kapsamında yapılması gereken kamu yatırımları bakımından bir rehber olmaktan öteye geçememiştir. Sayın konuklar GAP'ta planlanan ve inşa edilmekte olan tüm fiziksel yapılar ki bunlar bildiğiniz gibi barajlar, hidroelektrik santralleri, sulama tesisleri, yollar, organize sanayi bölgeleri ekonomik gelişmenin büyümenin alt yapısını oluşturmaktadır. Bu tesisler eşit, adil, erişilebilir, sürdürülebilir kalkınmanın araçlarıdır. Kalkınmanın asıl hedefi insan mutluluğudur, bizler yani kamu kurumları bu tarif ettiğim ortamın yaratılmasına aracı olan kuruluşlar durumundayız. Kamu yatırımları da bu ortamın sağlanmasının temelini oluşturmayı amaçlamaktadır. Sürdürülebilir insani gelişme doğal ve beşeri kaynakları optimum kullanma yolu ile gelecek kuşakların olanakları tüketilmeden halkın tercih ve potansiyelini eksiksiz bir biçimde hayata geçirebilecekleri bir ortamın yaratılmasını ifade etmektedir. Gerçek bir kalkınma ne sadece üretim artışı nede sadece ekonomik katma değer yaratılmasından geçmektedir. Asıl olan yatırımlarla kaynakları geliştirerek bir taraftan ekonomik ve sosyal refahını sağlarken öte yandan da bunun sürdürülebilirliğini sağlayacak insanı geliştirmeyi gerçekleştirmektir. Sürdürülebilir kalkınma kamu sektörünün yanı sıra özel sektör ve halk katılımından oluşan üçlü bir sac ayağına dayalı olmak durumundadır. Biraz önce ifade etmeye çalıştığım gibi kamu sektörü yatırımları sürdürülebilir kalkınma da gerekli alt yapıyı oluşturacaktır. Bu açıdan Güneydoğu Anadolu Projesi artık sadece kamu yatırımlarının planlanmasıyla vücut bulacak bir kalkınma projesi olma niteliğini aşmıştır. Özel sektörün ve bizzatı halkın da projeye katkı sağlamasını gerektiren bir safhaya ulaşmış durumundadır. Güneydoğu Anadolu Projesi kalkınma sürecinde yer alacak tüm kesimlerin katılımıyla planlanmak durumundadır. Bu nedenle GAP'ta yeni bir aşamaya daha ulaştığımızı söylemek yanlış olmayacaktır. GAP kalkınmasında artık merkezi planlamadan katılımcı planlamaya ve bunun uygulanmasına geçiş dönemecini yaşamaktayız. Önemle belirtmek isterim ki, GAP İdaresi olarak biz bize verilen görevi yeni Güneydoğu Anadolu Kalkınma Planı'nın hazırlanmasını Güneydoğu'da yaşayan herkesin işi haline getirmek istiyoruz. Bu Plan'a herkesi ortak etmek istiyoruz, bundan böyle GAP Bölge Kalkınma Planı olarak adlandıracağımız belge bir planın ötesinde bir yandan bir kalkınma rehberi diğer yandan da kalkınmanın uygulama programı hüviyetinde olacaktır. Ortaya çıkacak plan yukarıda sözünü ettiğim sürdürülebilir insani gelişmeye ilişkin ilkeleri içeren bütün toplum kesimlerinin katılımı ile hazırlanmış bir rehber doküman olacaktır. Bu



---

ilkeleri yeni GAP Bölge Kalkınma Planı'mıza yansıtmanın yolu biraz önce de ifade ettiğim gibi bu Planı tüm kesimlerin birlikte ve katılımcı bir şekilde üretmesi ile olacaktır.

Ülkemizde ilk defa uygulanacak olan bu metod inanıyorum ki bölgesel kalkınma uygulamaları açısından dünyaya Türkiye'nin sunduğu önemli bir yenilikçi model olma durumundadır. Planın katılımcı bir şekilde yenilenmesi çalışması kapsamında bir dizi bilgilendirme danışma ortak çalışma toplantısı gerçekleştirilecektir. Bu değişiklik sürecinin her aşaması hakkında ilgili kesimlere bilgi verilecektir. Çalışma kapsamında konuların özelliğine göre programın önemli bir diliminin ortaya çıkarılmasında ilgili kesimler bu görevi üstlenme fırsatını da kullanabileceklerdir. Burada bulunan katılımcıların GAP Kalkınması süresince yer alacak tüm kesimleri temsil edecek şekilde olması gerektiğini düşünüyorum. Nitekim bu toplantıda kamu kuruluşlarının yanı sıra özel sektör, hükümet dışı kuruluşlar, yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar ve kalkınmadan fayda sağlayacak bireylerin bulunmasını sağlamaya çalıştık. GAP Bölgesel Kalkınma Planı hazırlanması çalışması safhalarıyla ilgili olarak biraz sonra arkadaşlarımız sizi daha detaylı olarak bilgilendireceklerdir. Daha sonra ki oturumda ise katılımcıların görüş ve düşünceleri hakkında belirli bir fikir sahibi olmamıza imkan verecek verimli görüşmeler yapılmasını ümit ediyor, hepimize saygılarımı sunarım.

Teşekkür ederiz Sayın Yaşınok, Konuşmalarını yapmak üzere Siirt Belediye Başkan Yardımcısı Sayın Suat EKİN'i davet ediyorum.

#### **Suat EKİN (Siirt Belediye Başkan Yardımcısı) :**

Sayın Valim, GAP İdaresi'nden şehrimize teşrif eden değerli konuklar, muhterem katılımcılar, sevgili basın mensupları hepimize hoş geldiniz der saygı ile selamlarım. Ülkemizin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlamayı hedefleyen GAP Projesi'nin güncelleştirilmesi ile ilgili bilgi sunmak ve görüş alışverişinde bulunmak için bu nezih toplantının Siirt'te yapılması isabetliliğine teşekkür ederken, başka konuşmacılara fırsat vermek düşüncesi ile sadece Siirt Belediye Başkanlığı'nın üç beklentisine dikkatlerinizi çekmek isterim.

Plan tadilatları ve revizyonun 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nca onaylanması gerektiği kanısındayız.

İlimizde son yıllarda meydana gelen yoğun göç neticesinde oluşan kaçak katların kat ihtilaflarının bir an önce çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Şehir haritasının yanlış olması ve koordinatlarının yanlış hesaplanması nedeni ile yanlışlığın giderilmesi için verilen sözün yerine getirilmesini temenni ediyorum.

Ve son olarak da yıllardır GAP Projesi'nin en önemli halkasını teşkil ettiği Sayın yetkililerce vurgulanan ve geçen yıl ihalesinin gerçekleştirildiği müjdelenen İlısu Barajı'nın yapımına başlanmasının bütün komşu illerimiz gibi en büyük temennimiz olduğunun önemle altını çizmek is-

---

terim. Muhterem konuklar Atatürk Türkiye'sinin en uzak noktasında yer alan ve kalkınmada öncelikli yöreler kapsamında bulunan Siirt'imizin karşı karşıya bulunduğu başta işsizlik olmak üzere diğer olumsuzlukları aşmak ve zenginliklerini ülke ekonomisine kazandırmada inanıyoruz ki GAP Projesi büyük önem arz etmektedir. Sorulacak sorular varsa cevap vermeye hazır olduğumu belirtir, bir kez daha hepinizi Sayın Başkanım adına saygı ve sevgi ile selamlarım.

Teşekkür ederiz Sayın Ekin, konuşmasını yapmak üzere Siirt Valisi Sayın Erol ARIKAN'ı arz ediyorum.

### **Erol ARIKAN (Siirt Valisi) :**

GAP İdaresi'nin, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın ilimize teşrif eden değerli yöneticileri, değerli çalışma arkadaşlarım, sevgili konuklar. Serzenişte bulunarak konuşmaya başlamak istemem ama GAP İdaresi yetkilileri beni mazur görsünler hiç sevmediğim bir şekilde sözlerime serzeniş ile başlayacağım. Toplantılar süresinde de olsa GAP İdaresi'nin ilimizi hatırlamasından dolayı kendilerine teşekkür ederiz. Geldiğimde GAP İdaresi'nin ne gibi etkinlikleri var diye araştırdım. ÇATOM diye bir yer öğrendim çok iyi bir personeli var, personeli tek başına çaba sarf ediyor biz de yardımcı olmaya çalıştık. Ama umut ediyoruz ki bundan sonra GAP İdaresi ilimizde daha da etkin olacaktır. Değerli konuklar her türlü ekonomik faaliyetin içinde cereyan ettiği sosyal ve kültürel ortamın ekonomik faaliyetlerin başı olmasında belirleyiciliği izahatın varestedir. Son on beş yılda bölücü terör örgütünün bölgemizde ilimizde yapmış olduğu tahribat sonucu gerek sermaye gerek nitelikli beyin ve iş gücünde büyük kayıplar olmuştur. Maalesef ilimiz sosyal ve kültürel çoraklığa düşmüştür. Ama inanıyoruz ki yine Siirt'liler olarak bunu da el birliği ile en kısa sürede yeneceğiz. Ve tekrar güzel günlere döneceğiz, ekonomik kalkınmanın amacı insanın mutluluğu, insanın refahı ile olur. Bu bakımdan GAP Master Planı'nın sürdürülebilir insan kaynaklarına bakışını çok olumlu olarak değerlendiriyoruz. 89'dan sonra biraz önce de belirttiğim gibi bölgemizde çok büyük değişiklikler oldu. Şehir nüfusu % 60'lara yükseldi iş gücü sermaye kayıpları oldu bunların özellikle Bölge insanımızın GAP İdaresi ile tartışacak doğru yolu bulması ve planları buna göre yapması çok ileride planın başarılı olacağını göstermektedir. Ancak şöyle bir düşüncem de var bazı projeler yaparken biz bunu Sanayi Bakanlığı'nda da yapardık özellikle Karadeniz Bölgesi'nde bir bölgeyi alır o iller arasında nerede sanayi yatırımları olacak, nerede ne gibi yatırımlar uygulanacak diye araştırmalar yapardık. Bölgemiz de özellikle ilimizde sanayi alt yapısının maalesef kalmadığı düşüncesindeyiz. 19 sanayi tesisimiz var 11'i gayri faal durumdur. 5'i % 50 kapasite ile çalışıyor. Bir tanesi de Kurtalan Çimento Fabrikası özelleştirilen, bir tanesi yeni faaliyete başlayan un fabrikası, bir tanesi de alçı fabrikadır. Ve sermaye birikimi temel alt yapı olmadığına göre kısa sürede ilimizin sanayi atılımı yapmasının da kolay olmadığı düşüncesindeyim. Bu nedenle de özellikle ilimizin kültür şehri, üniversite şehri olmasına ağırlık verdik. Eğer GAP İdaresi yapacağı planlamada bu konun da üzerinde durursa bölgeler arasında, iller arasında kalkınmada hangi verilere göre hareket edilmesi gerekiyor, hangi konuların gerekiyor o zaman daha gerçekçi bir planlama olur diye düşünüyorum. En yakın ilimiz Batman he-



---

pimizin bildiği gibi rafineri kurulduktan sonra büyüyen eskiden ilçemiz olan bir ildir. Tabi ki rafinerinin getirmiş olduğu bir alt yapı var sanayileşme alt yapısı var. Bazı imkanlar sermaye birikimi de var bunun kısa vade de yaratacağı eğer orada sanayileşme konusunda destek olunacaksa bizim ilimizde de özellikle üniversite kurulmasının gündeme getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ilimizin belli başlı kaynağı hayvancılık ancak maalesef hayvancılığımızda bu bölücü terörden nasibini almış. Dokuz bin olan hayvan sayımız yarılaraya kadar düşmüştür. Aynı şekilde büyük baş hayvan sayımız da düşmüştür. Aynı şekilde özellikle hayvancılık konusunda özel ilgi gösterilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Biraz önce de söylediğim gibi gayemiz ilimizi, bölgemizi ve dolayısıyla ülkemizi kalkındırmaktır. Benim bu serzenişimi de GAP İdaresi hoş görsün. Ancak tekrar söylüyorum GAP İdaresi'nden daha etkin, daha somut bazı şeyler beklemekteyiz. Kendilerine katkılarından, çalışmalarından, ilimize teşekkürlerinden dolayı teşekkür ediyorum. Siz değerli Siirt'lilerin de bugünkü toplantıda GAP İdaresi'nin de karşılıklı olarak konuları tartışıp fikirlerinizi beyan etmenizi ve onlara da yardımcı olmanızı diliyorum. Hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Konuşmalarından dolayı Sayın Valimiz Erol ARIKAN Bey'e saygılarımı arz ediyorum. Konuşmalarını yapmak üzere, GAP Bölge Kalkınma Planı çalışması ile ilgili bilgi sunumu için GAP Bölge Kalkınma Planı Proje Koordinatörü Sayın Vedat ÖZBİLEN'i davet ediyorum.

#### **Vedat ÖZBİLEN (GAP Bölge Kalkınma Planı Proje Koordinatörü) :**

Teşekkürler Sayın Başkan izin verirseniz ben oturduğum yerden sunuşumu yapmak istiyorum. Biraz da bilgisayarını kullanacağım.

Tüm Siirt'lilere toplantımıza geldikleri için teşekkür ediyor, GAP İdaresi adına saygı ile selamlıyorum.

Bugün buraya toplanmamızın amaca Güneydoğu Anadolu Projesi'nin 2010 yılında bitirilmesi hükümet kararının gerçekleşmesi yönünde başlatmış olduğumuz çalışma yönünde sizlere bilgi vermek. Bakanlar Kurulu bir karar aldı 2010 yılında Güneydoğu Anadolu Projesi'ni bitirelim. Bundan ne kastediliyor, nasıl bitireceğiz, öncelikli sektörler ne olacak. Bitirirken iller arasında ki rekabet illerin potansiyellerini nasıl dikkate alıp öncelikli projeleri ortaya koyacağız, bunların hep tartışılmasını istiyoruz. Tabi bunu yaparken de bizim dayandığımız bir esas doküman var, Sayın Kaya Bey'de bahsetti 89 yılında yapılmış olan GAP Master Planı; bu plan kamu yatırımlarını sektörlerini ve finans ihtiyaçlarını belirleyen bir plandır. Biliyorsunuz Güneydoğu Anadolu Projesi Fırat ve Dicle nehirleri arasındaki bulunan bir alanı kapsıyor. Su kaynakları değerlendirilecek 22 baraj yapılacak, 19 hidroelektrik santral ve 1.7 milyar alan sulanacaktır. İlk başta su ve toprak kaynaklarını geliştirmek projesi olarak lanse edilen Güneydoğu Anadolu Projesi 89 yapılan Master Plan çalışmaları ile entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak yürütülmeye başlanmıştır. Çünkü ovayı sulayacaksınız, yeni tarım ürünleri devreye girecek onlar sanayiye



girdi verecek, tarıma dayalı sanayiler gelişecek ona etki olarak sağlık, turizm, kentsel alt yapı ihtiyaçları ortaya çıkacak bunların yeniden karşılanması gerekecek. Dolayısıyla sadece su ve toprak kaynaklarını geliştirmek değil tüm sektörleri de birlikte etkileyecek entegre bir plan olarak ortaya kondu. Ve bu planın dar boğazları yani bölgenin kalkınmasında ki dar boğazlar nelerdir. Bunu kalkındırırken nelere dikkat etmeliyiz ortaya konan bir rehberdir. Ve on yıldır da bunun ortaya koyduğu ve yıllık yatırım programlarında belirlediği projeler ilgili yatırımcı kuruluş tarafından da uygulanmak. Şimdi bu plan yapılırken o zamanın şartları ile o günü anlayışı, yaklaşımı, devletin organizasyon şekli daha çok merkezi bir planlama yönündeydi. Yani bir proje ekibi oluştu ve bu proje ekibi ile bürokrasinin belli bir kesimi oturup bu planı yaptı. Tabii bu planı yaparken Bölge'de yeni incelemeler de yapıldı, araştırmalar yapıldı, kısa süreli bilgiler toplandı, o zamanın şartlarında bunlar gerekiyordu. Ama sizin görüşleriniz bu plana pek yansımada yani o günün valiliklerinden, belediye başkanlıklarından, kaymakamlıklarından bilgiler toplandı, bir teknik ekip bunu irdeledi ve bölge planını ortaya koydu. Bu şekilde hazırlandı. Ve on yıllık uygulama süresince de sizler hep bizi eleştirdiniz bu plandan bizim haberimiz yoktu, bizim görüşlerimizi hiç yansıtmadınız. Bu bizim bölgemizin, ilimizin ihtiyaçlarını da yansıtmıyor halen de açılış konuşmalarında da görüyoruz. O eleştiriler devam ediyor on yıllık süre içerisinde bizim uygulamamız, GAP İdaresi'nin yapmış olduğu uygulamalar, devletimizin diğer kurumlarının yapmış olduğu uygulamalarla ortaya çıkan artık bu anlayıştan vazgeçilmesi gerektiğidir. Projeden etkilenen kesimlerin artık aktif rol alması ve onların düşüncelerini çünkü bölgede yaşıyorlar, ilde yaşıyorlar o sorunları bire bir yaşadıkları için sorunların çözümüne yönelik bir önerileri vardır. Bunların plana yansıtılması diye merkezi planlamadan ayrılarak daha katılımcı bir planlama anlayışı ile yapılış düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu GAP İdaresi'nin sadece bölgede yapmış olduğu uygulamalar değil dünyadaki gelişen eğilimler var. GAP İdaresi bu uygulamaları yaparken bazı yeni deneyimler örnekler ortaya koydu işte bu Birecik Barajı'ndan etkilenen alanlardan ortaya çıkan yeniden yerleşim sorunları otuz köy etkileniyor. Halfeti ilçemiz etkileniyor orada halkla danışarak bu planlar yapılıyor. Ve çok olumlu sonuçlar elde edildi imar planları, Suat bey bahsetti, kat artırımı, diğer konular var. Ciddi boyutlara ulaşmış diğer illerimizde de var bunlar ama halkla tartışılarak yapıldığında bu imar planlarının daha başarılı olduğu uygulamasının daha kolay olduğunu ortaya çıkmıştır. Buna benzer projeler gösterdi ki projeden etkilenen kesimlerle projeyi tartışsanız bu tartışmalar sonunda ortaya çıkan sonuçları bu projelere yansıtırsanız uygulamaların daha kolay, daha etkin olduğunu ve halkın da bu projelere sahip çıktığı görüldü. Dolayısıyla artık bundan sonraki süreçte de artık ona doğru gidilmesi gerekiyor. Bu planın revize edilmesinin bir nedeni de on yıllık süre içerisinde Bölge'de de çok değişiklikler oldu. Sayın Valim bahsetti huzursuz bir ortam vardı, onun getirdiği bölgedeki negatif gelişmeler oldu, işte yatırım programlarında buraya aktarılan meblağlar azaldı. Enerji sektöründe Güneydoğu Anadolu Projesi'ndeki seviye çok iyi % 62 seviyelerinde ama sulamalarda % 11 seviyesinde kaldık. Yani geri kalan her ne kadar sizler eleştiriyorsunuz, Siirt'e çok yapılmadı ama diğer bölgelere de çok fazla bir şey yapılmadı. Hani bir tek belki Şanlıurfa'daki sulamalar

gündeme geldi ama yine de devletimiz bu zor şartlarda 200 bin hektar alanı suladı onu sulamaya açtı yani bunları da biraz göz ardı etmemek gerekir. Dolayısıyla bu tür gelişmeler var on yıllık süre içerisinde Bölge'de sosyal ekonomik yapıda yeni değişimler oldu. Bazı kentlere ilçelerimize nüfus yığılmaları oldu bunların 89 Master Plan'ında ortaya konan projeksiyon hedeflerini de aştı. Bunlar hep Plan'ın yeniden gözden geçirilme ihtiyacını doğuruyor. Dünyada da yeni gelişmeler oldu, işte 1992'de Rio'da kabul edilen Cumhurbaşkanımızın da imzalamış olduğu Gündem 21 adlı doküman, ki bu dokümana yüzün üzerinde Devlet Başkanı imza attı ve kabul ettiler. Bu neydi 21. yüzyılın yeni planlama anlayışları ortaya konuldu. Bu sürdürülebilir insanı kalkınma insanın kalkınmada daha etkin rol alması düşünceleri Plan'a daha başka bir açıdan bakılmasını gerektiriyor. Ve GAP İdaresi'nin 1995'ten beri yapmış olduğu uygulamalarda artık biz Güneydoğu Anadolu Projesi'ni su ve toprak kaynaklarını geliştiren bir proje olarak sınırlamıyoruz. Projeden etkilenen insanları geliştirmeye yönelik bir proje olduğu anlayışını benimseydik ve buna yönelik çalışmalar yaptık. Şimdi insanı bu Proje'nin odağına aldığımız zaman her şey değişiyor. Projeler yapılacak, çalışmalar onların ihtiyaçları doğrultusunda yeniden irdelenmesini gerekli kıldı ve bu doğrultuda ki çalışmalar hızlandı. Tüm on yıllık deneyim GAP İdaresi'nce yeniden gözden geçirilmesi ihtiyacını ortaya koydu ve Bakanlar Kurulu Karar ile 98'te bu kararın alınması ile 2010 yılında bitirilmesi ve bir talimat olarak gelmesi ile bu işler daha da hızlandı. Dolayısıyla sizlerin karşısına da gelmemizin nedeni hem on yıllık deneyim ile ortaya çıkan sonuçları tartışmak hem de yeni yapılacak planı sizlerle birlikte yapmak. Yani katılımcı planlama diyoruz katılımcı planlama derken sizlerin fikirleri alınacaktır. Yani eskisi gibi 89'da yapılan Plan gibi sadece Ankara'da belli bir uzman grubun yaptığı bir Plan olmayacak sizlerle birlikte çalışacağız. Yani sizlerin fikirleri etkin olacak burada sizlerin görüşleri yansıtacak bu tabii bir teknik ekiple yapılacak ekonomik ve sosyal geçerliliği, bilimsel geçerliliği olmak kaydı ile yapılacak. Sizlerin fikirleri alınarak yatırım programlarına yansıtacak yani GAP İdaresi'nin rolü burada sadece bir aracı bir kuruluş olacaktır. Sizlerin görüşlerini yıllık yatırım programlarına yansıtmak Sirt III'nin problemleri nedir bahsedildi bunları nasıl çözeceğiz. Çözerken bizden bir şey beklemeyin hepsini siz söyleyeceksiniz çözümünü de Tefvik Bey bizimle yıllardır çalışır, GİDEM'ler niye açılmadı diye soruyor. Niye açılmadığını da birlikte tartışacağız biz niye buralarda bir girişimci destekleme merkezi açamadık sorunlarımız nedir onları size aktaracağız. Sizler de bunları anladığımız ölçüde yeniden revize edeceğiz, yani bu GİDEM'ler burada nasıl açılabilir birlikte karar vermeye çalışacağız. Yani katılımcı planlamadan anladığımız bu, sizlerin görüşlerini yansıtmak bizlerin karşılaştığı sorunları siz de göreceksiniz bizde sizin karşılaştığımız sorunları görüp ortak bir nokta bulup bunu plana yansıtmaya çalışacağız. Katılımcı planlamadan anladığımız bu bunun, sizler için buralara geldik. Bundan sonra yapacağımız plan bu şekilde olacak sizler etkin rol alacaksınız, sizlerin görüşleri yansıtacak sadece GAP İdaresi hem Proje'nin yapılması hem uygulanmasında aracı bir kuruluş olacaktır. Genellikle yaklaşımımız bu katılımcı yaklaşım dediğimiz zaman, bizim beş tane yöntemimiz var. Bunlar bilgilendirme, danışma, ortak çalışma, delegasyon ve yönetim diyoruz. Bu konuda sizlerin görüşlerine ihtiyacımız var yani ka-

---

tulumcu derken bilgilendirme bugün yaptığımız bir bilgilendirme toplantısı hükümetin talimatı var bu talimat doğrultusunda 2010 yılında bu projeyi bitireceğiz. Bunu bitirirken sizlerle bu işi yapacağız diye bilgilendiriyoruz. Aynı zamanda görüşleriniz alınacak bundan sonraki daha spesifik konularda da toplantılar yapılacak.

İşte ortak çalışma dediğimiz hayvancılık konusunda, özel sektörün Siirt'te geliştirilmesi, işte basının ne sorunları var, sivil toplum örgütlerinin, valiliğin ne sorunları var, kaymakamlığın, belediyenin, muhtarlarımız burada çoğunlukta halkla birebir ilişkilerimiz olan muhtarlarımızın sorunları nedir. Çünkü onların sorunları bu plana yansıtıldığı sürece bu ilimizin Siirt'in gelişmesi daha olumlu yöne gelecektir. Çünkü sizden gelecek inputlar bu plana girecektir. Geliştirmek için neler yapabiliriz siz bu işin içerisindeyiz birebirdiriz. Bu çalışmaları yapın bize verin ve sonra birlikte oturup çalışalım. Aynı şekilde muhtarlarımıza diyeceğiz sorunlarımız nedir? Bunları bize iletin birlikte tartışalım yatırım programlarına sokalım. Böyle bir yöntemimiz olacak bu katılımcı planlamadan anladığımız sizleri bu sürece katmak istediğimiz nokta bu olacaktır. Bu konularda da biraz görüşlerinize ihtiyacımız var yani bu izleyeceğimiz yöntem doğrumu sizin bu planlama sürecinde katılımlarda bazı engeller varsa onları nasıl aşabiliriz. Bunu söylemeniz gerekir çünkü Siirt'i sizin kadar biz iyi bilemeyiz. Bunların bize söylediğinin de kimlerle çalışmalıyız Siirt'te, Siirt'te eğer bir kurul oluşturursak, Siirt'in planlanması 2010 yılında nasıl bir şekil alacağı netliğinde karar verecek bir kurul oluşturursak. Sizlerden katılanlar kimlerden olmalı, bu konularda hep sizlerin görüşlerinize ihtiyacımız var. Tabi biz bunları yaparken herkesi ortak etmek istiyoruz. Mesela konuşmalardan elde ettiğim bazı şeyler var, hayvancılık çok önemli burada, ama sorunları var. Demin Valimiz bahsetti terörden dolayı darbe yemiş 9 bin küçük baş hayvan yarıya düşmüş daha da aşağıya inmiş bu ekonomiye sizlere büyük bir darbe vuruyor. Kent sel alt yapı sorunları hat safhada işte Valimiz dedi ki sermaye gitti, bütün tesisler 11 tesis kapalı bunları nasıl geliştirebiliriz. Bunları hep tartışmamız gerekiyor Tevfik Bey şimdi geldi acaba bu özel sektörü nasıl geliştirebiliriz, GIDEM'leri niye açamadık bunları hep birlikte oturup konuşmamız gerekir. Bizimde bazı sorunlarımız var açamamızın nedeni işte bu imalat sanayisini burada nasıl geliştiririz. Bunları birlikte yapmayı düşüneceğiz herkesi ortak etmemizin nedeni bu sizlerin daha etkin rol almasını bizim amacımız aracı olarak bunları hükümete politikacılar iletilip yöre insanın sorunları budur çözümleri konusunda da bunları istiyorlar. Dolayısıyla bu noktalara eğilmemiz gerekir. Siirt'e geldik, Siirt'te herkese eleştiriyor Güneydoğu Anadolu projesinden yararlanmıyor. Yararlandırabilmek için neler yapmalıyız ama bunları siz düşüneceksiniz biz genel bir çerçeveyi çizebiliriz size yardımcı oluruz yine teknik kapasitemizi sizlere açacağız. Ama çözümleri konusunda da sizlerin bize bir şeyler vermeniz gerekiyor. Dolayısıyla herkesi bu anlayışımıza ortak etmemizin amacı budur. Tabi bu planı yaparken bazı temel kavramlarımız var bunlarla sizi sıkıkmak istemiyoruz ama en önemlisi katılımcı olarak saydam olacak açık olacak sizlerle tartışıp yapacağız. Sorunları paylaşacağız ve önceliklerinizi tespit edeceğiz. Sayın Valim, buranın kalkınması için ben dedi, kültür ve eğitim merkezi olmasını öneriyorum dedi ve bu yönde çalışıyor bu doğru mu bunu da tartışmamız gerekir. Hayvancılık belki daha önemli olabilir öyle görüyorum acaba siz nasıl görüyorsunuz Siirt'in kalkınması için, bunları



---

hep tartışmamız gerekir. İşte beyin fırtınası dediğimiz konular da bunları hep tartışacaksınız yani öğleden sonraki tartışmalarda eğer siz de o düşüncelerinizi yansıtarsanız, yani hayvancılık önemli, sizin için acaba Siirt'in kalkınmasında ne öncelikli, bunları koymamız gerekir. Yani bölgesel önceliklerle ulusal öncelikler çok farklı olabilir ve bürokrasinin bazı kesimlerinde bunu söylememiz gerekir. Ulusal öncelikler fazla olabilir ama Siirt'in öncelikleri farklı dolayısıyla da ona göre projeler yapmalıyız. Ve bunda biz aracı olabiliriz size ve bu işler bizim temel yaklaşımımız olacaktır. Bu katılımcı planlamayı yaparken ve bunda da bizim 12 tane kalemimiz var, bu detaya girmiyorum. Bunları daha spesifik konularda tartışacağız sizlerle işte planın yapım süreçleri içerisinde ama önemli olan burada kamu yatırım planını ortaya koyacağız, bir de Planı ortaya koyacağız. Kamu yatırım programında özellikle üzerinde durmak istediğimiz nokta katılımcı planlama anlayışından biz ne anlıyoruz ve neyi yapmak sonuçta neye ulaşmak istediğimizi belirtmek istiyoruz.

Yıllık yatırım programlarını bilirsiniz bu sisteme bizim halkımızda alıştı, uygulayıcı kuruluşlarda alıştı. Yani bir proje olur yeri belli olur bir uygulayıcı kuruluş tespit edilir. Devlet yatırım programların da mesela tarımsal gelişme projesini mesela Siirt'te Ziraat Odası yapabilir. Sanayinin gelişmesinde Ticaret Sanayi Odası'na görev verilir. Mesela kentsel çevrenin iyileştirilmesi konusunda burada sivil toplum platformları oluşturulabilir onlar yapılabilir. Yani sadece merkezi otorite uygulayıcı olmamalı, uygulayıcı yerel insanlar olmalı, onların temsilcileri olmalı, ticaret sanayi odaları olmalı, ziraat odaları olmalı, birlikler olmalı bunlara görev verilmeli paralar buraya akmalı bununla ilgili de denetleme mekanizması kurulmalıdır. Yani katılımcı planlama programında ulaşmak istediğimiz nokta bu bunda da devleti zorlamak istiyoruz, politikacıları eğer yöre insanını bu kalkınma sürecine entegre etmezseniz bu şekilde projelerde görev vermediğinizde kalkınmalarda pek başarı elde edilemiyor. İşte Siirt'te ki yankılarda Güneydoğu Anadolu Projesi'nden yararlanamıyoruz sesleri hep bundan kaynaklanıyor. Bunu ortadan kaldıramıyız için burada ki insanlara buranın temsilcilerine yetki ve söz vermeliyiz. Aynı zamanda finans açısından da desteklenmelidir. Bu plandan beklediğimiz bunları oluşturabiliyoruz için bu yatırım projelerine girecek önemli öncelikli projeleri sizlerin görüşlerinize çok ihtiyacımız var. Bu nedenle suskun kalmayın düşüncelerinizi söyleyin bizim bu yaklaşımımız acaba doğru mu değil mi? Bunların hep tartışılması gerekir. Kadir Bey Bölge'nin sorunlarını ortaya koydu Tevfik Bey özel sektör açısından, Suat Bey kentsel açıdan acaba muhtarlar neler söyleyebilir sorunlar nedir bunları nasıl çözebiliriz. Diğer kesimler bunları söylediğiniz zaman hem kayıtlara geçiyor hem de bu kayıtlarda ilgili kesimlere sizlerin düşüncelerini buraya katılmayan kesimlere de düşüncelerinizi iletmek istiyoruz. O açıdan etkin rol alırsanız bu tür tartışmalarda bize de çok ışık tutacak. Çünkü bizim amacımız birlikte paylaşalım, birlikte planlayalım, birlikte uygulayalım bunu yaparken de sizler etkin rol alacaksınız. Bizler sadece aracı olacağız teknik bilgimizi sizlere sunacağız ama sizlerin sorunlarını da yatırım programlarına, ilgili kesimlere merkezi devletin üst kesimlerindeki bürokrasiye de iletmeye çalışacağız. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, katkılarınızı bekliyoruz.

---

Teşekkür ederiz Sayın Özbilen.....şimdi de GAP Bölge Kalkınma Planı Kırsal Kalkınma Grup Yöneticisi ve eski Tarım Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız Sayın Haşim ÖĞÜT sunumunu yapacaktır.

**Haşim ÖĞÜT (GAP Bölge Kalkınma Planı Tarımsal ve Kırsal Kalkınma Grup Yöneticisi) :**

Teşekkür ederim, Sayın Başkan, Sayın yöneticiler, çok değerli Siirtli'ler ben bu konuşmamda GAP Bölge Kalkınma Planı'nın önemli bir bölümü olan Kırsal Kalkınma Planı ve yapmakta olduğumuz çalışmalarla ilgili olarak bilgi sunacağım ve sizlerle düşüncelerimi paylaşacağım.

Evvvela dünya genelinde kırsal kalkınma programı nedir. Bu kavrama verilen önem nereden kaynaklanıyor. O konu üzerinde durmak istiyorum. Uluslararası kuruluşlarla yapılan tespitlere göre bugün dünyamızda yaklaşık yarım milyar civarında ki bir insan kitlesi yoksulluk şartları içerisinde yaşamaktadır. Bu insanların % 80-85 ise kırsal alanlarda yaşamaktadır. Ve bu insanların temel geçim kaynağı da tarım ve tarımın alt sektörleridir. Hayvancılık, balıkçılık, ormancılık gibi faaliyetlerdir. Bu insanların karakteristikleri nedir, sıkıntıları nedir bir bakarsak bu insanlar aç veya yetersiz beslenmektedir. Eğitimsizlik vardır yeterli eğitim alamamışlardır. Bu insanlar sağlıksız şartlardadır bu insanlar temel kamu hizmetlerinden yoksundur bu hizmetlere ulaşamamaktadırlar. İşte kırsal alanda toplumun böyle bir sorun yumağı içerisinde yaşadığını hepimiz biliyoruz. Dünya genelinde de böyle bir durum var. İşte gelişme sürecine bakarsak dünyanın 1940'lı yıllardan bugüne kadar çok önemli mesafeler alındığını hepimiz görüyoruz. Ekonomik büyüme 60'lı yıllarda hakim olan bir kavramdı kalkınmayı yönlendirdi daha sonra gelir dağılımında adil bölüşüm öne çıktı, kırsal uyum öne çıktı. Ama 90'lı yılların sonunda geldiğimiz noktada gördük ki, bu çalışmalar belli bir kitleyi olumlu olarak etkilemiyor.

O bakımdan yaklaşımlarımızda stratejilerimizde köklü değişikliklere ihtiyaç var. İşte uluslararası camiada bunlardan dolayı yoksul kesimin yaşadığı kırsal kalkınma öne çıktı. Ve uluslararası kuruluş artık proje kredilerinde kırsal kalkınma, kırsal insanın geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin olmasını kredileri için ön şart olarak ön koşul olarak öne sürmektedir. Kırsal kalkınmayı sizinle bir tartışalım nedir bu kavramdan anlaşılan nedir. Tarif olarak bakarsak bir alan sanki bu tabirde gizli bulunuyor. Kırsal alanın fiziksel geliştirmesi hayır burada doğrusu bu değildir burada doğrusu kırsal alanda yaşayan insanları hedef alan kalkınmadır. Yani kırsal kalkınma kırsal alandaki insanın yaşam şartlarını iyileştirmek için yürütülen faaliyetlerdir. Burada tabii bir başka önemli bir konu var kırsal insanı geliştireceğiz, ama bugünkü gözlemlediğimiz sonuç diyebileceğimiz bazı olgular var. Yani bu insanlar sağlıksız yetersiz besleniyor, çocuk ölümleri çok fazla acaba biz bunları belli direk sübvansiyonlarla mı önleyelim. Yani hastaneler açalım, hastaneler bedelsiz olsun insanların oraya gitsinler ve tedavi olsunlar hastalık sorunlarını çözümlensinler. Veya gıda yardımı yapalım bedelsiz olarak dağıtalım kırsal gerçekleşir mi hayır gerçekleşmez. Bunu iki ülke örneğinde size açıklayabilirim. Filipinler ve Güney Kore, Filipinler bu yolu seçmiş kırsal alanda sorunlar üzerine ben nasıl giderebilirim diye kamu kaynakları



---

nı aktarmış ama sürekli sürdürülebilir bir kırsal iyileşme yaşanmamış. Güney Kore ise biraz sonra söyleyeceğim sebepler üzerinde durmuş. Yani kırsal alanlarda yaşayan insanlar neden bu şartlar altında yaşıyor. Bu insanlar doğdukları zaman eşit şartlarda doğuyor eşit özelliklerle doğuyor. Dolayısıyla bu insanlar tembel değil bu insanlar çalışkan. Bunları bu yoksulluğa iten bu sıkıntılara iten sebepler nedir. İşte önemli olan kırsal kalkınmada bu sebeplerin tanımlanması ve sebeplerin ortadan kaldırılmasıdır. Bu genel kavramlardan sonra kırsal kalkınma GAP Bölge Kalkınma Planı'nın hazırlıkları konusunda düşüncelerimizi sunmak istiyorum. Evvela plan nedir plandan bahsediyoruz planın ne olduğunu da iyi anlamamız gerekir.

Plan eylem ve davranışları belirli hedefler doğrultusunda bir araya getirilmesi ve düzenlenmesi işlemidir. Bunu biz plan çalışmalarında nasıl yapacağız iki başlık altında toplayacağımız faaliyetlerle yapacağız. Birincisi kırsal alan toplumunun sosyo-ekonomik şartlarının incelenmesi, araştırılması, ihtiyaçlarının belirlenmesi, sorunlarının belirlenmesi işte bu bilgilendirme toplantısı da bunun ilk ayağı oluyor. İşte her yöremizin burada hayvancılık çok önemli potansiyele sahip geliştirilmeye muhtaç potansiyeli var. İşte bu kırsal yörede yaşayan insanların yönetimin potansiyellerini harekete geçirmek sureti ile nasıl karşılanabileceğini hangi faaliyetlere gerek duyulacağını işte biz ikinci aşamada belirleyeceğiz. Burada bir temel felsefemiz var. Onu da sizlerle paylaşmak istiyoruz. Kırsal alanda temel ekonomik faaliyet tarım, ama tarımı bir bütün olarak düşünüyoruz tarımın içerisinde alt sektörler yer alıyor. Hayvancılık var, bitkisel üretim var, ormancılık var ve su ürünleri var. Ama bu da yeterli değil kırsal alanda bugün gelirin %70, %80'nini tarım karşılıyor ama tarım dışı sektörlerde de ihtiyaç var o bakımdan kırsal ekonomiyi bir bütün olarak sistem bütünlüğünde ele alacağız. Ve bunları bir denge içerisinde geliştirmeye çalışacağız. Temel felsefemiz budur bundan sonra planın amaçları konusunda kırsal kalkınma planının alt planın amaçları konusunda düşüncelerimi sunmak istiyorum.

Bu temel felsefe ışığında planın amaçları şöyle belirlenebilir bunları sizlere görüşlerimiz için sunuyoruz. Bir kere tarımsal faaliyetlerde ekonomik verimliliğin yakalanması çok temel bir amaç hayvancılık eğer ele alınırsa bir hayvan başına alınan süt üretimi yani verim çok düşük ise burada bir karlı işletmecilikten bahsetmek mümkün değil. Verimliliğin artırılması için de ne gibi yöntemler gerekecek onları bilahare faaliyetler kısmında sunacağım. Tabi GAP'ı bir bütün olarak düşünürsek 1.7 milyonluk hektarlık bir alanda sulama yapılacak ama sulamanın rasyonel bir şekilde yapılması için, su çok kıymetli bir kaynak, çok tasarruflu kullanılması gerekir. Modern yöntemlerle kullanılması lazım çok fazla su verilmesi durumunda bu çok önemli kaynağın elden çıktığını görüyoruz. Uluslararası camiada da ortaya konuldu Türkiye'de de bu deneyimlerimiz biz yaşadık.

Girdi ve uygun teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılması işte kaliteli yem eğer hayvancılık için düşünürsek, bitkisel üretimde gübre çok kaliteli tohumlarımız var. Ülkemizde ki çiftçilerimizin bir çoğu bunu kullanıyor. Ama gezdiğimiz gördüğümüz yerlerde daha önceki yerlerde de çiftçilerimizle yaptığımız konuşmada şunlara şahit oluyoruz ki. Bu yöredeki çiftçilerimiz kaliteli tohumlukları yani yüksek verimli tohumlukları maalesef kullanamıyor. İşte bunların kulla-

nilması, amacımız optimum işletmeler yani bir süt hayvancılığı işletmesi optimum işletme olabilir mi? Acaba optimum işletmeleri nasıl yayabiliriz. İşte bu temel amacı bir esas amaç olarak yine belirlemiş bulunuyoruz. Ayrıca tarımda istihdam olanaklarının geliştirilmesi insanımızın kırsal yörede yaşayan insanımızın refahı için iş bulması gerekiyor. Bunun için tarımda özellikle tarımda iş sahalarının gelişmesi gerekiyor. Bir başka amacımız yeterli değil ama kırsal toplum için tarım dışı sektörlerde ve faaliyetlerde gelir kaynaklarının geliştirilmesidir. Bir başka amaç fazla üretim elde edildi ama bu ürün pazarlanamıyor. Değeri fiyatına satılamıyor. Çiftçiye gelir açısından çok fazla bir faydası olmuyor işte ürünlerin işlenmesi, değerlendirilmesi, sanayinin kurulması ve pazarlama alt yapısının güçlendirilmesi de bir başka amaç. Nihayet çevrenin ve doğanın korunması çok önemli bir amacımız olacaktır. Temel faaliyetler, temel yatırım konuları neler olabilir bunları sadece görüşleriniz için sunuyorum. Bir kere bir alt yapı projelerinin tamamlanması hadisesi var. Sulama projeleri ayrıca tarla içi geliştirme ulaştırmaya ilişkin yatırımlar var. Bunların bitirilmesi lazım. Şu bir gerçek ki bu proje tarla içi geliştirme faaliyetleri açısından hedeflerin gerisinde kaldı. İki yüz bin hektarlık yaklaşık bir alan şu anda sulanıyor ama tarla içi geliştirme hizmetleri tamamlanacak olursa bunun kısa zamanda artırılması mümkün olacaktır. Çok parçalı işletmeler var bu işletmeler toplulaştırma ile birleştirilebilir ise ekonomik ve anlamlı bir işletmecilik bazına oturabilir. O bakımdan toplulaştırma faaliyetleri bu planda önemli bir yer alacak. Birincil tarım ürünleri yani süt üretimi, besi sorunu, hayvan üretimi hayvancılık için veya tarımsal bitkisel ürünlerde ham madde, buğday, arpa gibi hammaddelerin üretilmesi önemli bir yatırım alanı ve bunların geliştirilmesi. Bunlarla ilgili olarak araştırma, geliştirme, çiftçi eğitimi, yayım hizmetleri kırsal sanayinin geliştirilmesine ilişkin faaliyetler. Kırsal insan kaynaklarının geliştirilmesine ilişkin çalışmalar. Kırsal alan insanın eğitim ihtiyaçları çok daha farklıdır mesleki eğitime ihtiyaçları vardır. Tüm bu faaliyetler bazında önemli bir yer alacaktır. Bir başka önemli konu da örgütlenme maalesef kırsal insanımız, çiftçilerimiz, yetiştiricilerimiz örgütlü değil. Örgütlü kesim istediklerini isteklerini çok daha kolayca anlatabilir. Sesini daha yüksek çıkarabilir. Ama görüyoruz ki kırsal kesim insanımızda böyle bir mesleki örgütlenme hareketi henüz başlamadı. Var güzel örnekleri ama yayılmasını istiyoruz. Önemli bir faaliyet olacaktır bu da nihayet burada Sayın Valimiz de belirttiler ancak şunu anlatmamız gerekir. Burada GAP Bölge Kalkınma İdaresi olarak yörede faaliyet gösteren tüm kamu kuruluşlarının faaliyetlerinin bir bütün içerisinde sizlerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde biçimlendirilmesi için çalışıyoruz. Ve bu biçimlendirmeden de sonra uygulamada bir eş güdüm görevimiz var. O bakımdan bizim burada faaliyetler bazında diğer kamu kuruluşlarının özellikle Sayın Bakanlığımızın temsil ettiği ve Köy İşleri Bakanlığımızın ve diğer bakanlıklarımızın, Sanayi ve Ticaret Bakanlığımızın bu proje kapsamında yörede yapacakları yatırımların ve faaliyetlerin bu plan içerisinde yer alması büyük önem taşıyor. Ve bu faaliyetlerin finansman ihtiyacının belirlenmesi önem taşıyor. Bu arada nihayet teşvik ve desteklemeler yer almalı tüm faaliyetlerin sizlere ulaşabilmesi bakımından teşvik ve desteklemelerin de önemini doğru teşviklerin yerinde teşviklerin çok ta yararlı olduğunu sanıyoruz. Hayvancılıkta teşvik konusundan bahsedince izin verirseniz, hayvancılık konusunda 10 Mayıs 2000 tarihinde çıkan bir teşvik açıklamasından bahsetmek istiyorum. Hükümet açıklaması kararname, buna göre yem bitkisi üretimi yapan çiftçilerimizin yatırım masraflarının % 30'u devlet tarafından desteklenecek, karşılanacak.



---

Bunun dışında işletmesine kültür ırkı hayvan alan yetiştiricilerimiz için de hayvan bedellerinin % 30'u devlet tarafından karşılanacaktır. Bunun dışında suni tohumlama yaptırarak yetiştiricilerimizi de belli bir oranda henüz miktarı belli değil desteklemeyi ön görülüyor. Tabii plan hazırlıklarımızda biz bunu dikkate alacağız.

Size son olarak bu kırsal kalkınma planının politika tercihleri ve yaklaşımları konusundaki düşüncelerimi sunmak istiyorum. Birinci politika yaklaşımı katılımçılık kırsal toplum planının hazırlık aşamasında aktif bir şekilde katılmalı ama bu da yeterli değil uygulama aşamasında da sorumluluk üstlenmeli. 1979 yılında Birleşmiş Milletler tarafından tarım reformu ve kırsal kalkınma konferansı düzenlendi. Orada tüm ülkelere kırsal kalkınmaya ulaşabilmek bakımından neler yapılması gerektiği açıklandı görüşüldü ve onaylandı. Orada katılımçılıkla ilgili iki tane önemli ifade var önemli ifade var onları size sunmak istiyorum. Diyor ki Birleşmiş Milletler Konferansı'nın nihai raporu katılım bir insan hakkıdır. İkincisi de katılım gönüllü olmalıdır. Dolayısıyla burada bir gönüllük var onu da ifade etmek istiyorum. Kaynaklara ulaşım reformu bir başka politika tercihi olmalı yani yetiştiricilerimiz çiftçilerimiz kredi alamıyorlar. Önemli bir finansman aracı buna ulaşamıyor neden ulaşamıyor işte bunların çözülmesi için gerekli politikalar geliştirilmelidir. Mesleki örgütlenme neden olmuyor onun için neler yapmak lazım işte bunlar kaynaklara ulaşım reformu başlığı altında incelenecek, meydana koyulacak, incelenecek ve plana koyulacak hususlardır. Bir başka önemli konu politik tercih, yerel kaynakların ve materyalin ve yerel tekniklerin kullanılması. Yani Siirt ilimizde yürütülecek faaliyetlerde Siirt'lilerin Siirt'li iş gücünün kullanılması Siirt'li insanların geliştirdiği tekniklerin kullanılması atalarımızdan bize intikal eden çiftçilik teknikleri var bunların islah edilmesi veya hayvancılık açısından Sayın Bakanımızla da toplantı öncesi görüştük. Yetiştiricilerimizin elindeki hayvanlar yerli ırklar. Ama bunlar gerçekten çok önemli bir hazinedir bunların verimleri belki düşüktür ama bizim onları beslediğimiz yemle kültür ırkı hayvanlar bunlar kadar süt veremezler. Biz bunları nasıl islah edebiliriz. Yani hastalıklara dayanıklılık özelliklerini muhafaza edip kit kaynaklarla iyi verim vermesini sağlayıp acaba biz verimleri nasıl artırabiliriz nasıl islah edebiliriz işte bunların önemli bir tercih olması gerekiyor. Tabii bir eğitim yaklaşımına ihtiyaç var kırsal yöre insanımız için demin söylediğim gibi genel eğitim programlarından istifade edemiyorlar. Bir de çiftçi için mesleki eğitim konuları var. Yani çiftçinin eğitimi ve yayım hizmetleri yeni tekniklerin teknolojilerin yayılması burada Tarım ve Köy İşleri Bakanlığımızın faaliyetlerinin etkili olduğunu biliyoruz acaba onu nasıl daha güçlendirebiliriz. Tarım Bakanlığı'nın bu konudaki görüşleri nedir acaba GIDEM'ler gibi kırsal alanda çiftçilerimizin gidip bilgi alabilecekleri hatta kırsal yatırım yapacak müteşebbislerimize bilgi verebilecek bir kırsal enformasyon merkezi veya tarımsal danışmanlık merkezi gibi bir merkez olabilir mi. Bunun dışında son olarak şunu söylemek istiyorum. Politikalarda uzun vadeli düşünme gerekiyor. Bir kere kırsal kalkınma uzun vadeli ve zor bir işlemdir. Bunu hepimizin kabul etmesi gerekir. Sonuçların alınması yavaş olmaktadır. Bu nedenle istikrarlı bir yönetim uzun vadeli bir ilgi kırsal kalkınma programlarının başarısı açısından vazgeçilmez bir koşuldur. Bunun bir kez daha altını çizmek istiyorum. İnsan insan insanın geliştiril-

---

mesi herkes bunun üzerinde durdu gerçektende çok 6neli bir konu bunun 6nemini aslında bize ge6mişte de d6ř6n6rlerimiz hep s6ylediler. S6zlerimi bir 6inli d6ř6n6r6n konu ile ilgili bug6n i6inde bulunduğumuz kurumunda 6alışmaları ile ilgili bir s6zle kapatmak istiyorum. 6inli d6ř6n6r Kuanzo milattan 6nce 5. y6zyılda ř6yle demiş 6n6ndeki bir yılı d6ř6n6yorsan tohum ek, eğer on yılı d6ř6n6yorsan bir fidan dik, eğer y6zyılı d6ř6n6yorsan insanı geliştir. Tohumu bir kez ekersen bir kaz hasat alırsın, insanı geliştirirsen y6z yıl hasat alırsın. Teşekk6r ederim saygılar sunarım.

Sunumlarından dolayı Sayın Haşim 6đ6T'e teşekk6r ederim. Toplantımızın birinci b6l6m6 burada sona ermiştir 15 dakikalık bir 6ay arasından sonra yine burada olacağız. Teşekk6r ederiz.

66z6m 6nerileri yapılması gerekenler ile ilgili karşılıklı tartışma ve fikir alış verişinde bulunulacaktır. S6z almak isteyen arkadaşlar 6nce isim soyadlarını s6ylerlerse daha yakından tanımış olacağız ve kayıtlarımıza 6yle ge6eceğiz.

Biz toplantıyı 12 gibi bitirmek istiyoruz malum Jet Pa Spor'un Birinci Lig'e 6ıkmasından dolayı bir takım etkinlinler d6ř6n6l6yor şehirde sizi de ondan mahrum etmeyelim istiyoruz. 12'den sonra da 6đretmen evinde bir yemeğimiz var. Teşrif edip gelerseniz seviniriz. Arada mikrofonuz gezecek s6z almak isteyenler mikrofonta konuşacaklar. Yalnız daha 6nce bize konuşmak i6in isim yazdıran 6ATOM'dan Cahide OKUYAR Hanımefendi var onunla başlayalım.

#### **Cahide OKUYAR (Siirt 6ok Ama6lı Toplum Merkezi) :**

6ATOM'dan katılıyorum, 6đrenciyim orada, ilk 6nce size teşekk6r etmek istiyorum dinlediğiniz i6in , 6ATOM a6ıldığında bir 6ekinme vardı orada gidemiyorduk. Sonra yavaş yavaş oraya gitmeyi 6đrendik. Hepimiz gidiyoruz oraya 6ok şeyler 6đrendik. Teşekk6r ediyorum beni dinlediğiniz i6in. İlk 6nce bu toplantıda bize yer ayırdığımız i6in 6ok 6ok teşekk6r ediyorum. İlk başta 6ATOM'u tanımıyorduk hep hocalar gelip anlatıyordu daha sonra 6ekiniyorduk. şimdi rahat6a 6ıkıp gelebiliyoruz, bu 6ATOM'da okuma, yazma, sağlık, ev ekonomisi derslerine katıldık hep 6đrendik, annelerimiz geliyor, ablalarımız geliyor, kardeşlerimiz geliyor 6ATOM'dan 6ok 6ok memnunuz bu faaliyetlerin s6rmesini istiyoruz. Teşekk6r ediyorum.

Teşekk6r ederiz. Sayın Ziraat Odası Başkanımızdan başlayalım. Buyurun kullanabilirsiniz.

#### **H6seyin G6MBAT (Kurtalan Ziraat Odası Başkanı) :**

Kurtalan Ziraat Odası Başkanlığı g6revi ifa etmekteyim. Bu toplantıya da Ziraat Odaları Birliği adına katılmaktayım. GAP'ta toplantıyı d6zenleyen değerli misafirlerimize hoş geldiniz diyorum hepinize saygılar sunuyorum. Ben zaten burada daha 6nce konuşan arkadaşlarımın anlatıklarını tekrarlamak istemiyorum. Yalnız burada sorunları başlık halinde hazırlamış bulunmaktayım. Ben onları değerli misafirlerimize sunmak istiyorum. G6neydoğu'da GAP'tan en az etkilenen Siirt vilayetimizdir. Benim korktuğum en b6y6k şey yarın İhsu Barağı'nın suları altında ka-



---

lacak yerleşim merkezlerinin nerede yerleştirilecekleri, bunlar için bir alt yapı hazırlıkları olup olmadığını öğrenmek istiyorum bu arkadaşlarımızdan. Ve değerli Siirt'teki görevli şimdi istiyordum burada Sayın Valim de olsun diğer görevlilerde olsun. Urfa'da bugüne kadar GAP'ta 200 bin dönüm arazi sulanmaktadır. Bugüne kadar GAP'tan Siirt'e ilimizin Kurtalan ilçesinde 20 bin dönüm arazi kadar sulanmaktadır. Bize burada arazi nasıl sulanır anlatılmaktadır. Hayvanlar nasıl beslenir anlatılmaktadır. Ama daha bu arazilerin sulanması için her hangi bir çalışma yoktur yani önce diyoruz ki bir şeyler hazırlansın ondan sonra bize bunlar anlatılsın. Tabi biz burada bu toplantının karşısında değiliz. Ama yıllardan beri gelip Siirt'te toplantı yapıyorlar, harcırahlarını alıyorlar. Ondan sonra bu arkadaşlarımız gidiyor Siirt'in hepsi lafta kalıyor. Yani ama sizin için söyleyemiyorum, bugüne kadar olanlar için söylüyorum. Bunun Siirt'te kalkınma GAP kalkınmasının daha önemli adımlarının atmasını hayvancılığın ıslahı açısından, sulama açısından, tarımsal açıdan bunu önemsemelerini rica ediyorum. Ve bunu bu şekilde ekici, üretici besicinin seviyelerine inmelerini bunlarla toplantının yapılmasını bunların toplantıya davet edilmesini talep ediyorum istiyorum. İşte tabi Siirt'in bahtıdır ben bilmiyorum herkes diyor işte terör vurdu on beş yıldır terör vurdu evet on beş yıldır terör vurdu ama yetmiş yıldır Siirt'e vuruluyor. Yani sanki herkes bu on beş yıla sığınıyor. Ben vurmam demiyorum çok vurdu ama bugüne kadar Siirt için bir şey yapılmadı. Ama bundan sonra da diyorum ki şimdi tarım için ne yapılacak, hayvancılık için ne yapılacak, işte terör bitti ama Siirt'in içinde hala hayvanlar dolaşıyor. Bunlar için ben daha öncede bir televizyon programında konuşmuştum.

Ya yerleşik hayvan düzenine gidilmesi ya da köye dönüşün sağlanması, gerçi köye dönüş artık hayal oldu çünkü sular altında kalıyor bölgemiz. Bunlar için niçin bir alt yapı yapılmıyor. Bunların devletimizde buradaki görevli arkadaşlarımızla dikkate alınmasını çiftçi temsilcisi olarak ben önemsiyorum. onlardan da rica ediyorum. Sivil örgütlerin önemini bunlarla diyalogun sağlanmasını gelişmiş ülkelerde artık sivil örgütlerin devlet politikasını, hükümet politikalarını belirlediğini biliyorum, okuyorum. Ülkemizde de sivil örgütlere önem vermelerini bunların konuşmalarını bunların hazırladığı raporların hayata geçirilmesini talep ediyorum. Bunun dışında şu anda GAP'ın Güneydoğu'da işte Siirt neler yapılacak. Siirt en az yani sıralamaya koyduğunuz zaman Urfa birinci il ama Siirt'in kaçınıcı sırada olduğunu ve bugüne kadar Siirt'e ne yapıldığını, ne yapılacağını bize anlatsınlar veya projeler üretsinler. Gelip yalnız toplantılarla yetinmesinler biz toplantıların olmasından da çok mutluyuz çok memnunuz bundan sonra ki yapılacak ve hazırlanacak raporların hayata geçirilmesini talep ediyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederiz, konuşmak isteyen başka arkadaşımız varsa, Sayın Eruh Belediye Başkanımız,

Şimdi arkadaşlar biz toplantıyı 12'de bitireceğiz gibi bir şey söyledik ama yani tartışmalarımız devam ederse daha uzatabiliriz. Şart değil 12'de kesmek bir takım arkadaşlar bize söz sırası gelmez diye tedirgin olmasınlar istediğiniz kadar devam edebiliriz efendim.

---

## A. Hamit NAS (Eruh Belediye Başkanı) :

Sayın Valim, Belediye Başkanım GAP'tan ilimize teşrif buyuran değerli misafirlerimiz, sevgili muhtar arkadaşlar, değerli basın mensuplarımız bu toplantıya hoş geldiniz diyorum. Ve toplantının da ilimizde yapılması için vesile olan idarecilerimize de teşekkür ediyorum. Gerçekten GAP denilince aşağı yukarı dünyanın sayılı projelerinden biri akla gelmektedir. Yine gerçekten söylersek bu projemiz lafta kalmazsa ve uygulamaya geçerse bölgemizin çok kısa bir zamanda kalkınacağı kanaatindeyim. Yalnız burada önce sabahleyin konuşan Sayın Valimizin dediği gibi lafta kalmasin, Siirt'te bazı olumsuzluklar yüzünden bu projelerin yürütülmediği belirtildi. Öyle umut ediyorum ki bundan sonraki yıllarda bu projenin inşallah uygulanacağı ve olumsuzlukların ortadan kalktığı görülmektedir. Burada lafı fazla uzatmadan önce ben Eruh olarak ilçe sorununu gündeme getirmek istiyorum. Birincisi ne hazin ki 1997 yılında ilçemizin kanalizasyon sorunu ihale aşamasına GAP tarafından getirilmiş ve bugüne kadar ilçemizin benim bir kaç defa girişimim neticesinde, parasızlık yüzünden ihale edilmediği belirtilmiştir. Öyle ise Sayın Kaya Bey'in burada olması dolayısıyla ilimize teşrif buyurmaları ve daha rahat kendilerini yakalamamızdan dolayı önce Eruh'un kanalizasyon sorununun çözülmesini istiyorum. Çünkü bir ilçede alt yapı olmayınca üst yapının çözülmesi imkansız ve bunun yanında insanlarımızında kanalizasyon olmayışı hastalıklara ve çeşitli önüne geçilemeyecek tifo, dizanteri gibi rahatsızlıklara yakalanmasına sebep olmaktadır. Şimdi bunun haricinde ilimizin yani bana göre en büyük sorunu işsizliktir. İşsizliğin bilhassa kırsal kesimin kalkınması için hayvancılığın ön plana çıkarılması gerekir. Hayvancılık denildiği zaman benim aklıma ilk gelen konunun koyunculuga önem verilmesi gerekmektedir. İşte kırsal kesimin yani Siirt ilinin tümü olarak kastediyorum. Bilhassa kalkınması için koyunculuk projelerinin GAP tarafından geliştirilmesi gerekmektedir. Bana göre ikincisi uzun vadeli bir çalışma olarak insan eğitimine önem verilmesi gerekir. İlimiz ve ilçeleri olmak üzere çok cahil ve kültürsüz bulunmaktadır. Kalkınmanın temel yegane çaresi insanların kültürlü ileri görüşlü ve proje üretebilecek veya da başka şekilde başka yerden araştırarak gelişmesi ilçesinin veya da ilinin geliştirilmesi için insan eğitiminin birinci sırada olduğunu GAP'ça da bilhassa yine söylüyorum kırsal kesimdeki mesela köylerimizde bu bilgi veya kısa vadeli beceri kursları mahiyetinde dahi olsa, mesela bir örnek vermek gerekirse; marangozlukta baston veya da yufka açılması gibi tahtaların çomak gibi kaşık gibi odundan dahi olsa ağaçtan olsa dahi hani bir örnek mahiyetinde söyledim. Kısa vadeli kalkınmaya yönelecek kırsal kesimin cebine para sokacak bu tür projelerin yapılması bence gerekmektedir.

Bunun yanına Türkiye'nin ekonomisini etkileyecek hatta bizim ilin ve ilçelerimizin kalkınmasını sağlayacak belki. Ben küçük yaştan beri hatırlıyorum. Programda ve projede olan İhsu Barajı'nın yapılmasıdır. İhsu Barajı'nın başlanacağı söyleniyor ve 20-25 yıldan beri süren bir projedir. Buna bölgemiz için hatta Türkiye için mutlaka hız verilmeli tabii bu uzun vadeli bir konudur, GAP İdaresi'nin bilhassa bunun üzerine eğilmesini gerçekten istirham ediyorum. Fazla uzatmadan konuşmama son verirken hepinize sevgi ve saygılarımla hürmetlerimi sunarım.



---

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, başka söz almak isteyen, Sayın Muhtarım buyurun. Adınızı söylerseniz efendim.

**Ekrem ALPINAR (Kurtalan Binali Köyü Muhtarı) :**

Kurtalan, Binali Köyü Muhtarım ve köylere hizmet götürme birliği asil üyesiyim. Sayın GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nda görevli olarak ilimize teşrif eden görevli arkadaşlarımızın bu zorluklara katlanarak ihtiyaçlarımızı yerinde tespit etmek üzere geldiklerinden dolayı teşekkür eder çok çok sağ olun diyoruz.

Sayın görevliler, muhtar arkadaşlarımız ve konuklar Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi derken başta köylerin tabii kırsal kesimde köylerin sorunları, derterleri, dilekleri belki ülkenin yarısı kadardır. Tarımda desteklemenin çiftçinin ihtiyacı olduğunu herkes bilmektedir.

Orman mamullerinden faydalanabilmeleri şarttır, gereklidir. Dağda ikamet eden, kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımız için hayvancılığa çok elverişli yerler vardır, meraları vardır, otlakları vardır, normal suları vardır. Ve bütün bu insanların ihtiyaçlarını karşılamak devletçe teşvik yolu ile bu insanlara muhtarların, ilçe kaymakamlarının, işin ehli olduğu ve verilecek bu destekleme hayvanlarının tam anlamı ile besleyerek bunlardan ürün alarak bunlardan bir kazanç elde edilerek gerek kendisine, gerek il merkezlerin de tüketici olarak süt alan, yoğurt alan, et alan arkadaşlarımıza daha faydalı hizmetler götürmek üzere işin ehli olan halka teşvik yolu ile inek, koyun veya arı verilmesi bölgemiz, yöremiz arıcılığa, hayvancılığa çok elverişlidir. Bunun teminini ilgililerden istirham ederiz. Bölge kalkınmanın sözde kalmaması gerekir özde kalkınması gerekir. Bunu da huzurlarımız da açık bir ifade ile söylüyorum. Eğer bu memlekette beş tane zengin varsa fakat beş bin tane fakir varsa devlet bunları eşit haklar altında ayakları üstündü kalabilmeye imkanları var ise bu imkanları vermesi gerekmez mi? Elbette gerekir. O zaman kimi şahısların on dönüm arazileri varken kimileri elleri nasıl olmuş şunun bunun hizmetlerin de kör olmuş iki aylık bebeklerine başka ağalarının toprak ağalarının tütünlüleri içerisinde bırakıp süt emme imkanı bile anne görmüyorken kazandığı ürünün yarısını da toprak ağalarına veriliyor ise elbette çok iç açıcı değildir. Elbette tüm ilgililerin bu gibi konulara eğilmesi ve demokratik olun bu ülke de herkesin Cumhuriyetin nimetlerinden faydalanması gerekmektedir. Bir de kalkınma köy kalkınması gerekir. Köy muhtarlarının sorunları dağlar kadar büyüktür. Bazı zaman siyasi amaçlarla iki dağ arasına sıkışarak kalıyoruz. Her şey kendisinden soruyor soruluyor. Ama kırk milyon maaş alıyor elli milyon da pirim ödemek zorunda kalıyor. Bu adam ne yapar yani sigortasının olmasını istemez mi. Ama pirim öderken aldığı maaşı üzerine koyarak bu sefer pirim ödemek zorunda kalıyor. Muhtar maaşlarına bir çeki düzen verilmesi kalkınmada öncelikli şartlar arasında sayılmaktadır. Ve sözümü daha fazla uzatmaya zamanımız yoktur eğer kalkınma gerçek anlamı ile bölgeden isteniyorsa ülkeden isteniyorsa kalkınmanın köylüden başlaması gerekmektedir. Kırsal kesimden başlanması gerekir ve herkesin adilce verilen paylardan faydalanması gerekmektedir. Hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım.

---

Teşekkür ederiz, Sayın Muhtar, efendim söz almak isteyen, Sayın Milli Eğitim Müdürümüze verirseniz.

### **Ramazan KUBAY (Baykan İlçe Milli Eğitim Müdürü) :**

Sayın GAP yetkilileri, gerçi ben bu toplantının davetlisi değilim ama, Sayın Kaymakamın ilçedeki başka bir işinden dolayı onu temsilen burada bulunuyorum. Başlık çok güzel merkezi planlamadan katılımcıyı planlamaya yani merkezdeki planlamanın köyde ki insana yansımalarını sağlamak. Şu toplantıya büyük bir heyecanla başladık hep beraber salon dolu idi, tabii burada salonu terk edip gidenleri suçlamıyorum. Burada GAP'ın önemini çok iyi işleyememiştir GAP'ın bizim köylümüze ne getireceğini, muhtarımıza ne getireceğini eğitimciler olarak bizler, GAP'cı olarak sizler yani GAP'ta çalışan kişiler veya bizim İl Tarım Müdürlüğümüz, İlçe Tarım Müdürlüklerimiz bu konu ile ilgili eğitimimizi tüm yöneticiler olarak tam veremediğimiz kanaatindeyim. Biz köylüye ve muhtarlara GAP ne getirir, getirisi nedir bununla ilgili olarak bizler ne yapabiliriz, menfaatimiz nedir bilincini vermediğimiz süreçte işte salonlarımız bu şekilde dolar iki saat sonra şurada işi bilen sadece veya katkıda bulunmak isteyen 50-60 kişi vardır. Ve yapılan bütün her şey konuşmaktan ibaret kalır. Benim naçizane istediğim şudur. GAP çok büyük bir projedir bu projeyi önce Bölgemize ve Siirt'liye ne getireceği konusunda eğitim konusunda çok iyi işlememiz gerekir, ki biz bunu yapabilirsek burada muhtarlarla beraber muhtarın yanında üç beş tane gönüllü katılımcı olacaktır. Köylü olacaktır isteklerini çok daha iyi anlatacaktır. Benim konu ile ilgili öncelikle söylemek istediğim şu, GAP'ı önce bölgemizde iyi anlatalım getirisi nedir bunda bizim ne olacaktır, bölgenin kalkınması ne olacaktır, ferdin kalkınmasını ancak bu şekilde sağlayabiliriz kanaatindeyim teşekkür ediyorum.

Sayın Milli Eğitim Müdürümüze, haklı olarak eğitim ile ilgili yaptığı konuşmasından dolayı teşekkür ediyoruz. Başka söz almak, Aydın Bey'e Ziraatçiler Derneği Temsilcisi tanıtırsanız kendinizi kayda geçiriyor.

### **Aydın ATABAY (Türkiye Ziraatçiler Derneği Temsilcisi) :**

Tarım İl Müdürlüğü'nde teknisyen olarak çalışmaktayım. Türkiye Ziraatçiler Derneğini temsilen burada bulunmaktayım. Aynı zaman da Tarım Gıda Sen'i açma faaliyetleri içerisinde bulunmaktayım. Değerli konuklar Güneydoğu'nun kalkınması ve yaşabilirliğinin sağlanması için her şeyden önce her ne sebep ile olursa olsun toprağından sökülüp alınan halkın, toprağına köyüne kavuşturulup toprağı ile buluşması ile sağlanabilir. Yıllardır masa başında alınan kararların uygulanabilirliği tartışılır ve tartışılmalıdır. Toz pembe projelerle halkın hayallerinin daha fazla yıkılmasını ve yaşam koşullarının sefalet sınırlarının altına alınması, düşmesi tahammül gücünü zorlamıştır. Planlama ve projelendirme safhasında çalıştırılıp eğitilecek insanların önce yaşamsal hakları olan toprağına kavuşturulması ve üretime katkısı ile olur. Bölgemiz insanı çalışkandır, zekidir yalnız çalışma alanı yoktur, işsizlik hat safhadadır. İşsizliğin önüne fukara edebiyatı yapılarak geçilmez. Ancak köye dönüşler güven altına alınırsa, köyüne giden insan üretime katılırsa ve ekonomik yönden toprağına dolayısıyla hayatına dönerse merkezlerde ki insanlarda azalır ve işsizlik de azalır ve işsizlik de azalır, hayat standardı da yükselir.



---

Saygı değer yetkililer bu konuda kim üstüne düşeni yaparsa halk da en iyisini yapar görüşünde ve temennisindeyim. Bir de daha genç iş adamları derneği başkanı seralar hakkında de-ğindiği konuda seraların boşluğunu söyledi, arkadaşımın dolu seraları gezmesini ve gerekirse göstermeye hazır olduğumu hatırlatır herkese teşekkür ederim, sağ olun.

Teşekkür ederiz. Şirvan Tarım İlçe Müdürümüz Nihat Bey

**Nihat DOĞRU (Şirvan İlçe Tarım Müdürü) :**

Sayın Başkanım, değerli GAP yöneticileri ben GAP İdaresi Başkanlığı'na bir öneri arz etmek istiyorum.

Şimdi burada bu kadar değerli katılımcılar var, bu katılımcıların teker teker görüşünü almak için bir anket çalışmasının yapılmasını arz ediyorum. Şöyle ki Valilik makamına göndereceğiniz bir yazı ile veya İl Tarım Müdürlüğü'ne göndereceğiniz bir yazı ile köy muhtarlarımızın teker teker GAP ile ilgili düşüncelerini, köyleri ile ilgili sorunlarını, ilçeleri ile ilgili sorunlarını ve ilimiz ile ilgili sorunları teker teker açıklayıcı bir teklif mektubu gönderirseniz biz de İlçe Tarım Müdürlükleri olarak muhtarlarımıza ulaştırır ve bu teklif mektuplarını size ulaştırarak düşüncelerini birinci ağızdan arz etme imkanı bulurlar size bu konuda bizler yardımcı olacağımızı size taahhüt ediyoruz. Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyoruz, Nihat Bey

**Adnan DİLEK (Toy Tepe Köyü, Çiftçi) :**

Toy Tepe Köyü'nden çiftçi olarak katılıyorum, değerli yöneticilerim çok hoş geldiniz ve çok sağ olun. Köyümüz susuzdur sulama suyu yoktur bundan dolayı köyden göç çoktur. Bu göçü nasıl durduracaksınız. Bizim Başbakanımız bunu açıkladı, devlet memurluk sınavını yaptı bir çok parayı da devlete aktardı ve bu devlet memurluk sınavı sözde kaldı. Burada ki millet çok işsizdir ve bu işsizlikten dolayı bu memleketi terk ediyor. İstanbul, Ankara ve İzmir'e göç ediyor orada da sefalet içinde kalıyor. Bu sorunlarımızı nasıl çözeceksiniz Başbakanlık olarak. Teşekkür ederim.

Sağ olun efendim. Buyurun efendim Sayın Belediye Başkan Yardımcımız.

**Suat EKİN ( Siirt Belediye Başkan Yardımcısı) :**

Saygı değer konuklar Urfa'da vurgulaşmışım, GAP Proje kapsamına alınması yönünde bir talebim var. Kezer ve Başur çayları bunu orada da vurgulamışım bu konuda duyarlı davranacağınızdan eminim. İkinci konu gençliğe yönelik Siirt'te eğitim ağırlıklı bir yerin açılması yalnız ÇATOM yeterli kalmıyor Siirt iline bunu istirham ediyorum ve teşekkür ediyorum.

Teşekkür ediyoruz efendim. Siz buyurun efendim, adınızı söylerseniz.

---

**Mehmet Ali FERMAN (Çakılı Köyü Muhtarı) :**

Sayın Başkan ve üyelerinize teşekkür eder hoş geldiniz dilerim. Peki yıllarca bu göçler niye gidiyor. Bunu soruyorum. Köylere bakılmamış hep üvey kardeş olarak bakılmış ne eğitim var ne şeyi var bakın çiftçi olarak sesleniyorum. Girdilerin fiyatına bakın, tarım ürünün fiyatına bakın bugün ise IMF yedi –sekizden başka fiyat vermeyecek. Kurtalan olarak tütününüz vardı onu da kotaya çevirdiler. Bugün için biz çiftçimiz tütün olarak bizim Ziraat Oda Başkanımız da bakmıştır buna üç yüz veya iki yüz elli kilo bunu % 40'a düşürüyorlar. Benim köyümde bugün ise elli altmış tane nüfus Yozgat veya Eskişehir'e pancar çapalamaya gittiler. Bu göçü durdurmak için buraya bir Şeker Fabrikası yapsınlar Batman veya Diyarbakır yöresine, bir salça fabrikası kulsun biz GAP'a karşı değiliz. Geç kaldı GAP bakın şu Bölge bir su membaşı yedi kol akıyor dışlıye peki o baraj geç kaldı yapılırsa idi harıl harıl bu para kesecekti niye devlet güçlüdür yapılabilir. Ama bunu vatandaşın eline bıraktığınız takdirde vatandaş bunu yapamaz buranın zenginleri hep göç edip İstanbul'a, Ankara'ya, İzmir'e gidiyorlar beyler, burada parayı toplayıp orada gidip yatırım yapıyorlar. Sebep nedir. Hadi bugüne kadar bir hastalık vardı bu hastalıkta tedavi edildi bugün. Ya öldü sahibi ya da tedavi edildi. Devlet buna bir çare bulsun bu göçler dursun bunu istiyorum, hepimize teşekkür ediyorum.

**İlhan ÖZEL :**

Biz teşekkür ederiz efendim.

**Muhittin DEMİR (Zirai İşletme Müdürü) :**

Genel olarak GAP'ın hep ekonomik önemine değinildi. Yalnız GAP'ın bu Bölge sosyo kültürel yapısı üzerine ne gibi bir etkisi olacağı konusu az tartışılmaktadır. GAP İdaresi'nin bu konu ile ilgili bir çalışması var mı? Bu Bölge'nin feodal yapısı üzerine GAP'ın düzenleyici bir çalışması var mıdır? Ben bu sosyo kültürel düzelenin ekonomi düzelmeden daha zor gerçekleşebileceği kanaatindeyim. GAP'ın bu Bölge'de köy grupları oluşturarak sinevizyon gösterileri ile her hangi bir çalışması olacak mı? Bilimsel bir çalışması var mı? Bu konulara bir açıklık getirilmesini daha detaylı bir çalışma yapılmasını arzu ediyoruz. Ayrıca GAP Bölgesi'nde adil olmayan bir top rak dağılımı mevcuttur bu konu için GAP'ın her hangi bir açıklayıcı düzenleyici bir çalışması var mı? Bu konuların kayda geçirilmesini istiyorum, teşekkür ederim.

**İlhan ÖZEL :**

Biz teşekkür ederiz efendim. Ticaret Sanayi Odası Başkan Yardımcımız görüşlerini sunmak istiyor.

**Nedim KUZU (Siirt Ticaret ve Sanayi Odası Başkan Yardımcısı) :**

Sayın Valim, GAP İdaresi'nin değerli yöneticileri bu toplantıya katkı sağlamak amacı ile bir kaç kelime söylemek istiyorum. Güneydoğu Anadolu Projesi'nde, devletin yaptığı özelleştirmeler kapsamında, sanayileşmemiz şehirlerimize devlet eli ile sanayiye yönelik yatırım yapılmasını,



---

özelleştirilen yatırımların devlet eli ile Siirt ve Siirt gibi GAP'tan fazla nasibini almamış bölgelere kaydırılıp sanayi alanları açılmasını on on beş yıl sonra bu sanayi işletmelerinin yine özelleştirilmesi gerektiğine inanıyorum. GAP GIDEM'in mutlaka bu Bölge'ye halka daha yakın bilgilendirme yapabilmeye amacı ile bir büro açması gerektiğine inanıyorum. Güneydoğu Anadolu Projesi içerisinde Güneydoğu Anadolu'da Türkiye genelinde verilen vergilerin % 1'ni kapsadığı hepimiz tarafından bilinen bir gerçektir. Bu bölgeye kayıt içi olmak şartı ile gelin bu % 1 vergiden vazgeçip odadaki sanayicileri bu bölgeye çekmeye çalışalım bunu da beş on yıl için olmasını düşünmesi ile bu katkıları düşünülmesi gerekiyor. Teşekkür ederim.

Sayın Başkan Gazeteci Cumhuriyet Bey konuşmak istiyorlar.

### **Cumhuriyet KILIÇCIOĞLU (Siirt Mücadele Gazetesi) :**

Mücadele Gazetesi, hepinize saygılarımı sunuyorum. Efendim ben serzenişte bulunarak sözlüme başlıyorum. Hem Ankara'dan, Siirt'te kadar gelmek zahmetinde bulunan ülkemizin en saygın kurumlarından biri olan GAP'çılara teşekkürlerimi sunuyorum. Ve yapılan eleştirileri iyileştirici olarak almalarını rica ediyorum. Çünkü inanıyorum ki burada yapılan toplantı Siirt'in geleceğinde çok önemli bir dönüm noktası olacaktır. O bakımdan muhterem heyete ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Ve bu fikir fırtınasının kayda alınması nedeni ile hazırladığım bir kaç anektodu yazılı olarak sizlere okumak istiyorum.

Aziz konuklar, değerli dinleyiciler her fırsatı değerlendirerek Siirt'e yeni olanaklar sağlamak düşüncesi ile bugünkü ortamdan yararlanarak değişik önerileri mantıklı bir sıraya dizmeden sıralıyorum. Teşvik ve destek olarak bize proje üretin, kendi yağımızla kavrularak yapabileceğimizi anlatınız. GAP İdaresi her yönden kalkınmak için akıl versin, akıl ticareti yapsın. Para pul işi ile vakit geçirmesin GAP'a özerklik verilsin, Bakanlık olmazsa Müsteşarlık düzeyinde örgütlenin vatandaşa balık vereceğinize ona balık tutmayı öğretiniz. Halkı dilenci yapan yardım organizasyonlarının yönünü değiştirin. Fakir fukara gibi fonları bile ıslah ediniz. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri'nin sayısı artırılmalı en büyük önem bu projeye verilmelidir. İnsani kalkınma geçmiş de millet mekteplerini ve köy enstitülerinin yarattığı faydalı değişimi getirecektir. Bu aşama da en yararlı hizmet ÇATOM'ları arttırmaktır. Hiçbir şey yapamayacaksanız rica ediyorum bize şehir merkezindeki varoşlara dört ÇATOM sözü veriniz. Kent hayatına uyum sağlayanları geri döndürmek olanaksızdır. Köye dönüş projesinden bahsediyorum, bu köye dönüşte gönüllülere öncelik verelim. Kredi ve para desteği ile köye dönüşler yeni rant çeşitleri yaratacaktır. Bize önce köye dönüşte önce gönüllülere öncelik verelim demiştim, zira böyle bir kesim vardır. Bunlara hiç bir engel tanımadan köylerine dönüş olanağı sağlanmalıdır. Gençler belki dönmeyebilir ama yaşlılar Hindistan'da fillerin ölüm zamanı geldiği zaman gittikleri mezarlıklar gibi görüyorlar köylerini, hayvancılığın gelişmesini de doğal ortamda sağlayacak mera yaşağını kaldırabilirim. Korculuk bunları ıslah ve tavsiye etmekten vazgeçerek yine tazminatlar ödeyerek gönüllü emeklilik düşünülmelidir. Genç olanların kamu ve hizmet sektöründe hizmet dallarında görevlendirilerek topluma kazandırılabilir. Dileyenlere hazine arazileri tahsis ederek modern çiftlikler

oluşturulabilir bunun için atıl durumda bulunan tahıl örgütlerine de dinamizm kazandırılabilir. İşsizlik bütün kötülüklerin anasıdır sadece ekonomik açıdan değil sosyal, kültürel hatta güvenlik açısından Güneydoğu'da çözülmesi gereken en acil sorun işsizliktir. Zira bütün kötülüklerin anası işsizliktir. Bu amansız hastalığı önlemek için şimdiye kadar denenmemiş önlemler alınmalıdır. Kıt kanaat geçinmeyi bir hayat felsefesi olarak benimseyen bu yöremiz insanıma vereceğiniz bir asgari ücret ile bu mutlu etmek mümkündür. Uygulanacak bir plana göre işsizlik durumu aile bazında saptanmalı ve her ailenin bir ferdine maaş bağlanmalıdır. İstihdam alanı olarak ilk bakışta ağaç dikimi gösterilebilir. Orman mera ıslahı kırsalda en uygundur. Parasal kaynak olarak yaratılacak yeni fonlar kafi gelecektir. Bu konularda akademik değil pratik ve hemen uygulanabilir tedbirler hayata geçirilmelidir. Aynı konularda yerel dinamiklerden öneriler alınmalıdır. Halkın her alanda kaynaşmasını sağlamak yeni üretim ve ürün çeşitlerini tanımak için bölgelerarası aile mübadelesi uygulansın bölgemiz insanı Karadeniz'de yaşamı bilmeli eğer bir yılda bir kaç ürün almanın usullerini fiilen Güneydoğu insanına göstermelidir. Geri kalmış yörelerde yöneticilik tayinleri proje yarışmaları ile belirlenmelidir. Örneğin İl Valiliği, İlçe Kaymakamlığı ya da bir Müftü, İl Millî Eğitim Müdürü öyle seçilmelidir. Denebilsin ki Kurtalan Kaymakamlığı'na tayin yapılacak kaymakam adayları bu ilçemizi kalkındırmak geliştirmek için hazırlayacakları alternatif projelerini seçici kurula sunarlar. Ve seçim böylece siyasi tercihlerle değil bölgesine gerçekçi bilimsel yöntemlerle yapılmış olur. Aynı şekilde bir millî eğitim müdürü adayi ilimizde ki öğrencilerin üniversite sınavlarında nasıl daha başarılı olacağını bir müftü adayı da, şehrimizde ki batıl itikat ve din dışı eğilimlere karşı koyacağını ortaya koyarak bu özellikleri ile tercih sebebi olmalıdırlar. Ve en güncel tespitler herkesin ağızından düşmeyen. İhsu Barajı'nın akıbeti ne olacak, Alkumrul Barajı neden yapılmıyor. Şirvan Bakır Madenleri, Baykan'da krom, Pervari'de mermer yatakları daha ne zamana kadar ihmal edilecek. Eğitim Fakültemizi lise düzeyinden çıkaracak konferans ve spor salonları ne zaman yapılacak. Elbette ki bu sıraladıklarım GAP'ın çözecekleri işler değildir. Çünkü biliyoruz ki GAP'ında büyük sorunları vardır ve hatta GAP dışarıdan sağladığı kredileri dahi kullanma olanağından yoksundur. Ama başta da söylediğim gibi bu fikir fırtınasının geçilmesi nedeni ile bizim de katkımız olur anlayışı ile bunları sıraladım. Saygılar sunuyorum.

### **İlhan ÖZEL :**

Sayın Kılıçcıoğlu'na yapıcı konuşmalarından dolayı teşekkür ederim. Söz almak isteyen başka arkadaşımız varsa, muhtar buyurun. Yenimahalle Muhtarımız.

### **Mahmut ÇEVİK (Yenimahalle Muhtarı) :**

Siirt'li saygı değer büyüklerim. Ben Siirt olayını bir hastaya benzeteceğim iki hasta düşünün biri kalp krizi geçiriyor diğeri ise basit bir nezle hastalığına yakalanmış. Basit bir nezle hastalığına yakalanan insanı biz alıp onu yoğun bakıma götürüyoruz. Oysa kalp krizi geçiren diğer insanımızı da eczaneye gidip her hangi bir ilacı alıp onu tedavi etmeye çalışıyoruz. Bugüne kadar GAP'ı yiyen GAP'ın kaymağının yiyen Gaziantep oldu, Şanlıurfa oldu, Diyarbakır oldu, Adıyaman oldu bugüne kadar yoğun bakıma gitmesi gereken ilimiz de Siirt oldu. Ama maalesef yoğun



---

bakıma giden ise hep Gaziantep, hep Şanlıurfa, hep Adıyaman oldu. Biz ise kendi yağımız ile kavrulduk, bugün bu toplantı Siirt'te yapılıyor ben Bireciğin kelaynaklarını bu toplantıda görüyorum efendim. Oysa Siirt battaniyesi dünyanın hiçbir yerinde dokunmuyor bir tek Siirt'te dokunuyor efendim. Siirt battaniyesinin resmi adını bile burada göremiyorum. Bu benim için çok acıdır efendim. Daha söyleyecek bir şeyim yok hepinize teşekkür ederim.

### **İlhan ÖZEL :**

Teşekkür ederiz muhtarım. Baykan Belediye Başkanımız buyursunlar efendim. Buyurun efendim nasıl isterseniz.

### **Abdurrahim KARASI (Baykan Belediye Başkanı) :**

Sayın Valim, GAP İdaresi'nden Siirt'imize teşrif eden saygı değer arkadaşlarım, değerli mesai arkadaşlarım, yöremizin seçilmiş elit insanları, bu toplantıda birlikte olmamızdan dolayı sizlere teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Şunu çok iyi bilmeliyiz ki GAP'ın baş harfleri ile gelişmiş olan Güneydoğu Anadolu Projesi'nin kalkınması kurumu artık Siirt ilimizin sorunlarını çözmede yeterli olmayacağını çok iyi bilmekteyiz. GAP İdaresi yöremizin geri kalmışlığını ortadan kaldıracak bir yönetim şekli değildir. GAP'tan bizlerle neler yapılacağını tartışmak bunlar güzel şeydir güzel fikirlerdir. Gönül isterdi ki; hükümetimiz olsun, devletimiz olsun temel politika olarak, Türkiye'mizin Avrupa Birliği adaylığı sürecinde, Doğu ve Güneydoğu yani geri kalmış yörelerimizin yaşam düzeyinin yükseltilmesi için gereken çaba ve çalışmalar içinde olsunlar. Şöyle ki, bugün futbol sahamızda biz Avrupa Şampiyonluğu'nu almış bir ülke konumuna geliyorsak ve her ne pahasına olursa olsun Avrupa Birliği'ne katılmayı kafamızdan, ruhumuzdan geçiriyorsak, elbette Siirt'in ve Siirt gibi geri kalmış illerinin kalkınmasının ivedilikle ortadan kaldırılması gereği vardır. Bu nedenle GAP İdaresi ve başkanları ile bu sorunların Siirt'te sadece tartışma dahilinde geçeceğine inanıyorum. Bunun çözümü bir hükümet kararı altına alınarak nasıl ki Olağanüstü Hal Valiliği kurdurarak yörede geçirmiş olunan o on beş senelik o badireli yılların sonuç verdiğini hepimiz görmekte isek bu geri kalmışlığın da ivedilikle ama çok ivedilikle bir kalkınma modeli geliştirerek bu yörenin geri kalmışlığını o şekilde ortadan kaldırmak gereğine inanıyorum.

Hepimizce bilinmektedir ki Siirt'imiz bundan on yıl önce Batman ve Şırnak gibi iki tane komşu il doğurmuştur. Bu illerimizden bir tanesinde petrol yatağımız olan Raman Dağları, Baykan'ın çelikli tepelerinde, yer altı bulunan petrol ürünleri ile oluşmuş olan rafineri Batman'ı hemen hemen bir yirmi yıl içerisinde köyken, ilçe iken il haline gelmiş ve Siirt'i katlayarak şu anda nüfusu bakımından gelişmiş, Siirt'in kat ve kat üstüne çıkmıştır. Şırnak'ın kömür ocakları olduğu için, Siirt'ten koparılıp bir il edilerek, nüfusumuz bakımından da olsun Siirt küçültülmüş bir duruma getirilmiştir. Başlangıçta Sanayi Odası Başkanımızın söylediği gibi Siirt çok büyük kaynağı varken Siirt'in çok büyük bir emek gücü varken Siirt ilimiz budanarak illere bölüştürülerek Siirt güçsüz, sanaysiz, iş imkanı olmayan artık acınur bir il haline getirilmiştir. Bunları hükümet olsun, devlet olsun görmezlikten gelmesi mümkün değildir. Yıkamak kolaydır ama onarmak çok

daha zordur. Fakat zoru başarmak kişinin veya politikanın düşüncelerin en iyisi zoru başarmaktır. Bu nedenle Siirt ilimizin mahalli sorunları vardır. GAP İdaresi bundan yıllar önce bir kaç tane yüzeysel olsun çok az bir yardımda bulunmuş fakat son bir iki yıldır, hele özellikle ben Belediye Başkanı seçildiğimden bu yana çok iyi gördüm ki GAP'ın mahalli idarelere bir katkısı bulunmamaktadır. Ha ne yapmıştır, efendim Baykan Belediyesi'ne veya Türlü Belediyesi'ne veya Kurtalan Belediyesi'ne kanalizasyon şebekesinin projesini yapmıştır, teşekkür ederiz bu da güzel bir şey. Fakat Baykan'ımı ele alırsam yapılan projenin 493 milyar 99 yılı birim fiyatını tutmaktadır. Buna % 30 ilave ettiğin zaman 700-800 milyardır günümüz fiyatıyla. Ha bunun realize edilme sürecinde ne olacaktır, trilyonlara varacaktır. Baykan Belediyesi bu trilyonluk projeyi nasıl hayata geçirecek? Geçirmesi söz konusu değildir. Bunun için Siirt'imize Siirt ilimize, ilçelerimize GAP'ın her hangi bir somut her hangi bir somut bir iyi yaklaşımı ben şahsen yaşamıyorum, görmüyorum ve görmemekteyim. Ha yöremizde bir Urfa ilimize, bir Gaziantep ilimize GAP'ın getirmiş olduğu iyilikler nimetler vardır. Bunları inkar etmiyoruz ama Siirt'e hiç bir faydası semeresi olmamıştır olacağına da bu gidişle inanmamaktayım. Ne yapılmalıdır? Değerli arkadaşlarımız Siirt'in temel sorunu olan ve hepimizin ağzında sakız gibi çiğnenmekte olan bir İlisu Barajı'mız vardır, El Kumru Barajı'mız vardır, Şırnak Bakır Madenleri'miz vardır. Bunlar hayata geçirildiğinde bunlar Siirt'imize Siirt'lilerimize fayda getireceğine işsizliği önleyeceğine inanmıyoruz. İlisu Barajı'mızın yapım aşamasına geldiği söylenmektedir. İhalesi yapıldığı söylenmektedir bu İlisu Barajı bizim Siirt'imize ne getirecektir. Ancak ve ancak şantiyesinin Siirt üzerinde yol verilmek üzere ve şantiye şefliğinin Siirt ilinde kurulması halinde Siirt'lilere bir yarar sağlayacaktır. Aksi halde zaten bir yıldan beri bunun mücadelesi içindeyim Mardin komşu ilimiz milletvekilleri ile siyasetçileri ile bu inşaatın Mardin'in Kerboran İlçesi'nin yakınında bir yerde kurulması için zamanın politikacıları tarafından tespit edildiğinin de farkındayım. Ne yapılabilir? Madem ki bu GAP'tan hiç bir fayda görmeyecek ise Siirt en azından yapılacak olan İlisu Barajı'nın inşaat şantiyesinin Siirt'te kurulması bu Siirt'lilerin temel isteğidir. Siirt'imize en azından bir üniversitenin, bir fakültenin açılması Siirt'imizin yaşam kalitesini yükseltebilmek için devletin katkısı şarttır. Bazılarımız göçten yakını dururuz doğrudur hepimizin yakınları göç etmişlerdir. Kız kardeşlerimiz dışarıya kaçmıştır, kardeşlerimiz gitmiştir, babamız gitmiştir fakat bir yerde de bir musibet bin nasihatten daha iyidir. Eğer Siirt'liler göç etmemiş olsa idi bu işsizler ordusu Siirt'te birbirlerini yerlerdi. Bir yerde iyi olmuştur düşüncesi bende vakıf olmuştur. Ben bu temennileri arz ederken hepimize saygılar sunuyor, iyi günler diliyorum.

### **İlhan ÖZEL :**

Sayın Başkana teşekkür ediyorum. Başka söz almak isteyen arkadaşımız varsa, buyurun sayın başkanım Ziyaret Belediye Başkanımız söz almak istiyor.

### **Salih KINAY (Ziyaret Belediye Başkanı) :**

Ziyaret Belediye Başkanım. Sayın Valim, sayın belediye başkanlarım, değerli muhtarlarım, kıymetli basın mensupları, sayın katılımcılar ve GAP İdaresi yetkilileri, misafirlerimiz. Hepinizi saygı ile selamlıyorum.



GAP Bölgesi Kalkınma İdaresi değince benim aklıma hemen şu geliyor. Acaba Ziyaret'e yani Veysel Karani'ye ne gibi bir kalkınma yardımı olacaktır. Benim GAP'tan istediklerim Hz. Veysel Karani'nin alt yapısı yoktur. Belediye kendi imkanları ile yapacak durumda değildir. Düşünün ikinci dönem belediyeliktir malesef ne yolumuz, ne alt yapı, ne de araç gerecimiz vardır. Belediye hizmet binamız bile yoktur. Hz Veysel Karani dini turizm açısından büyük ziyaretçi akımına uğramaktadır. Ve günde hele yaz aylarında üç - dört bin insan ziyaretçi uğramaktadır. Ama bu misafirlerin ne dinlenecek bir yeri ne de abdest alacak bir suyumuz vardır. Bu ihtiyaçlarımız yıllardan beri bu sıkıntılarımız yıllardan beri devam etmektedir. Yollarımız yoktur GAP yetkililerinden alt yapı için desteklerini beklemekteyiz. Büyük zata sahip çıkacaklarına inanıyorum. Sayın Valim, sayın GAP yetkililerinin alt yapı için yardımcı olacaklarına inanıyorum. İşsizlik oranı hepimizce malumdur, yöremizin işsizlik oranı hat safhalara ulaşmıştır. Siirt ilimizde ve ilçelerinde olsun tüm kahvehanelerimiz insanlarımızla, gençlerimizle doludur boş oturmaktadırlar. Bizim burada konuştuğlarımız inşallah burada kalmaz önemli olan karşılığını almak GAP'tan ve devletimizden böyle hep toplantılar oluyor ama toplantının sonunda hiç bir şey aldığımız yok. İnşallah burada konuştuğlarımızın ürünü alacağız inanıyorum. Bu görüş ve düşünce ile hepinize saygı ve sevgilerimle hürmetlerimi sunuyorum. Teşekkür ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, söz almak isteyen,

#### **Abdurrahim DAYANAN (Sivil Savunma Müdürü) :**

Yalnız ben burada bireysel bir görüşümü açıklamak istiyorum. Toplantıyı baştan beri izledim burada özellikle arkadaşların anlattıkları ile dinleyici kesim arasında bir kopukluk olduğunu hissettim. Yani özellikle genel kavramlara değinildi ve bir çok katılımcı da bunu genel olarak kavrayamadı. Fakat benim gözlemlediğim kadarı ile özellikle Bölge'de girişimci olacak kişiye önderlik yapacak bir danışmanlık birimi yok yani devletin, GAP dışında Ziraat Bankası aracılığı ile veya diğer kurumlar aracılığı ile verdiği teşvikleri dahi burada ki vatandaşımız anlamış değil onun için Siirt'imizin kalkınması için özellikle burada yapılacak yatırımların proje değerlendirmesinin bir birim tarafından yapılması ve bu birimce çıkarılacak projelerin vatandaşlarca değerlendirilmesi buna finansmanın sağlanması için de yine aynı birimce vatandaşa yol gösterilmesi gerekmektedir. Özellikle burada şunu sormak istiyorum neden tüm illerimiz de GİDEM var Girişimci Destekleme Yönlendirme Merkezleri neden Siirt'imizde yok. Teşekkür ediyorum.

Görüşlerini bildirmek isteyenler varsa,

#### **Muzaffer ÖZDEMİR (Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. - TEDAŞ) :**

TEDAŞ Siirt ben GAP yetkililerine teşekkür ediyorum, buraya teşekkürleri için bir kaç tane sorum olacak kendilerine, şimdi biliyorsunuz GAP bilimsel bir kuruluş niteliği de taşıyor. Acaba diyorum bu konuda Dicle Üniversitesi'nden bir şey herhangi bir katılım istenmiş mi veya rapor istenmiş mi? Sosyal olsun tarımsal konularda biliyorsunuz Dicle Üniversitesi Bölge'nin tek Üni-

---

versitesi onun dışında GAP İdaresi'nin bu 10 yıllık çalışması boşuna mı oldu, çünkü merkezi planlamadan katılımcı planlamaya dönüş var. Bu 10 yıllık çalışma boşuna mı oldu bu kadar emek boşuna mı sarf edildi. Üçüncü sorum terörden sonra ortaya çıkan toplumu biliyorsunuz. Bölge'de bir terör ortamı yaşandı terörden sonra toplumun bir tahlili veya bir eğitim programı düzenlenecek mi? Bu konuda bir sorum olacak. Çünkü terörden sonra halk bayağı bir şey yaptı köylü kesimi olsun eğitim konusunda bayağı bir yetersiz kaldı, bu konuda bir çalışma olacak mı? Bu sorularım olacak teşekkür ederim.

### **Sait ATACAN :**

Köy Muhtarıyım, hepinizi saygı ile selamlıyorum. Şahsen okumamışım cahil bir insanım köyümde bir okul, bir üretim her hangi bir şey olmamış Pervari Siirt'in en uzak yöresindeyiz. Üç muhtarlık olarak Sayın Valimize dilekçe vermişiz müracaatlarımız var zaten GAP'tan kesin biliyorum bize bir gelişme olmayacağına inanıyorum. Uzakta olduğum için kusura bakmayın cahil bir insanım okumamışım, okumuş olsaydım bende şimdi konuşabilirdim. Yalnız arz ediyorum bizim çocuklarımız bizim gibi kalmasın bizim bölgede biraz yatırım olsun. Bizim bölgemizde, benim köyümde 2000 yılındayım köyümde okul lojmanı yoktur, sularımız var kanallarımız yapılmamış dilekçeler var ricam var. Arz ediyorum bu işler olsun bize de biraz bakım olsun Pervari'nin Sögütünü bölgesindeyim Sögütünü belanırok, bent köyünün telefonları üç aydan beri telefon yapılmış çalışmıyor tek taraflı çalışmaktadır. Kusura bakmayın saygılarımla hepinizi selamlıyorum.

Teşekkür ediyoruz sayın muhtarım, tabi bu tür sorunların bir kısmı GAP İdaresi ile ilgili değil mahallinde çözülmesi gereken problemler bunlar yetkili makamlara iletilirse orada çözüm bulunabilir düşüncesindeyiz.

### **Ahmet ARITÜRK :**

Yollar yapılmıyor hatta hidroelektrik santralinin elektrik gücünü on misline çıkaracak bir proje geliştirilmişti bu proje de GAP'a takıldı, efendim neymiş orası İlisu Baraj suları altında kalacak, bu yatırım boşa gidecek denildi. Şimdi biz GAP Planı içinde yirmi senedir bekliyoruz, peki şimdi daha ne kadar bekleyeceğiz benim tahmin 2010 yılında değil 2030 yılında bile GAP tamamlanmayacaktır. Ve bu gidişle GAP'tan en çok zarar gören il Siirt olacaktır. Çünkü Siirt kenar bir sokak durumundadır çıkmaz bir sokak durumundadır ve bunun bütün ümitleri GAP'a bağlı iken eğer GAP tamamlanmayacak ise bunun başka çıkış yollarını aramak gerekir. Siirt'i başka yönlerden desteklemek gerekiyor, evet GAP'ı bekleyeceğiz ama buna bir ömür yetmez her halde bizim ömrümüz yetmez bilmiyorum artık çocuklarımız İlisu Barajı'nı görecekler mi acaba, göletinde balık avlayacakları mı inşallah bir rüya gibi tahmin ediyoruz yani bunu pek akıl edemiyoruz. Ve ilgililerden ricamız Siirt'in sorunlarına ciddi bir şekilde yaklaşsınlar gerçekten Siirt'te ne yapılması gerekiyorsa özellikle alt yapısını hazırlasınlar, ilk önce peki İlisu yapılacak



---

neden istimlak başlatılmıyor. Bu kadar köy istimlak edilecek istimlak alanında iki yüze yakın köy var. Bunlardan daha hiç birisi istimlak edilmemiş bu nasıl oluyor, bunu vatandaşa nasıl inandıracaksınız eğer ciddi bir düşünceniz varsa neden istimlak işlemlerine başlanmıyor. Benim sözlerim bundan ibaret teşekkür ederim.

**İlhan ÖZEL :**

Teşekkür ederiz Sayın ARITÜRK, orta sırada bir arkadaş, Sanayi Bakanlığı temsilcisi,

**Orhan AKKUŞ (Sanayi Bakanlığı Temsilcisi) :**

Değerli başkan, kıymetli katılımcılar, sivil savunma müdürümüzün söylediği bir kaç konuda sadece bilgilendirme yapmak istiyorum. Özellikle Siirt ili'ndeki basın mensuplarının bunu işlemlerini de rica edeceğim. Sanayi Ticaret Bakanlığı Araştırma Genel Müdürlüğü kuruluş kanununda belirttiği gibi iller de sanayi potansiyeli sektör araştırmaları ve profiller yapıyor. Bunu yapma amacı ilin sanayi yatırımlarının yapabilirliklerinin ne kadar olduğu konusundadır. Bugüne kadar biz iki yüz tane sanayi profili yaparak sanırım Siirt Ticaret Odası'na ve Sanayi Ticaret Müdürlüğü'ne gönderdik. Profil yatırım yapmak isteyen kişinin o yatırımı nasıl yapacağını bir ön bilgisi, sermaye yapısı, finans yapısı, teknik yapısını özetleyen bir kitapçuktur. Bu kitapçık yatırım yapmak isteyenlere rehberlik edecek düzeyde bir kitap diyebilirim. İki yüz sektörde ayrı ayrı yapılmış ve şu anda güncelleştirilmiş her yıl güncelleştirilerek yani döviz bazında her yıl güncelleştirilerek verilmektedir. Aynı zamanda o profil içerisinde sektör ile ilgili teşviklerin nasıl olduğu yani devletin bu konuda ki teşviklerinin ne olduğu anlatılmaktadır. İlgilenen arkadaşlarımızın Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü veya Sanayi Ticaret Odası'ndan temin edebileceklerini sanıyorum. Teşekkür ediyorum.

**İlhan ÖZEL :**

Biz teşekkür ediyoruz efendim, arka sırada bir arkadaşımız,

**İhsan ÖZTÜRK (Öz Aktaş İnşaat San. A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı) :**

Çiftçi, aynı zamanda yatırımcı Sayın GAP yöneticileri ve değerli başkanım, ben size bir şey sormak istiyordum. Deminden beri, benim GAP yöneticilerine bir önerim olacak bugüne kadar deminden beri arkadaşlar hep konuştu İhsu Barajı bilmem ne barajı ama kimse Korzuk Barajı'ndan konuşmadı Karzan Barajı, bu Karzan Barajı en az otuz köy sulayabilecek kapasitedir. Projesi yapıldı ama bugüne kadar daha bir şey yapılmadı ve değerli Sayın Çakıllı muhtarımızın dediği gibi kırsal alanda köylüler vatandaşlar eğer köyü ve yöreyi terk etmişse ve bu Kurtalan'dan Beşeri'ye kadar uzanan ovada bütün çiftçi ve hayvancılar da yöreyi terk etmek zorunda kalacaklardır. Bunun için GAP yöneticilerine şunu önermek istiyorum bilhassa Karzan Barajı'nın sulamasının yapılmasını istiyoruz. Aynı zaman da çiftçilerimizin de bilgilendirilmesi üretimin artırılması hayvancılığın modern tesislerde yapılmasını kendilerine önermek istiyorum. Ayrıca çiftçilerimize mazot iadesi, gübre iadesi yapılmasını istiyorum. Yapılmadığı takdirde bu çiftçilerimiz de bizde buradan kaçmak zorunda kalacağız. Bunun değerlendirilmesini istiyorum. Sayın başkan ve GAP yöneticilerine ve bugüne kadar biz Siirt Vilayeti ve Kurtalan ilçesi olarak

---

GAP'tan umduğumuzu bulamadık ve Siirt İli'nin en büyük ilçesi ve tarıma elverişli ülkelerinden biri olduğuna göre de hiç bir şey bulamıyoruz. Bunun için en önemli olan Karzan Barajı'nın biran önce ele alınıp yapılmasını istiyoruz. En az otuz köy sulu araziye geçebilecektir. Sulu araziye geçildiği takdirde herkes kendi köyündü kendi arazisini işletebilir durumda olacaktır. Çok teşekkür ederim saygı değer misafirlere ve katılımcılara.

**İlhan ÖZEL :**

Ben teşekkür ederim, efendim siz, buyurun Sarıtepe Muhtarı,

**Mehmet Ali KAYA (Merkez Sarıtepe Muhtarı) :**

Köy kırsal kesiminin kalkındırılmasından bahsedilmektedir. Benim kanaatimce köy muhtarları resmi kurum haline getirilmedikçe araç, gereç, köy odaları gibi makam verilmedikçe köy kalmamam. Köy halkı kırsal kesimi kalmamam, köylü halkın efendisi olamaz bu Atatürk'ün söylemiş olduğu sözden biz Atatürk'ten utanıyoruz. Çünkü şimdiye kadar köylü halkın efendisi olmamıştır. Teşekkür ederim.

Biz teşekkür ederiz efendim, değerlendirme ve teşekkür konuşmasını yapmak üzere Sayın Kaya YAŞINOK Bey'i kürsüye davet ediyorum. Katılım olacak ise öğleden sonra da devam edeceğiz.

**M. Kaya YAŞINOK :**

Biz Siirt'in sorunlarını tartışmak için geldik dolayısıyla sizlerin katılımları çok önemli Siirt Jet Pa Sporun Birinci Lige çıkmasından memnun olduk. Siirt'lileri de kutluyoruz ama Güneydoğu Anadolu Kalkınma Planı yapılacak ve Plan sizin katkılarımızla yapılacak, bize eğer görüşlerinizi sorunlarınızı yansıtamazsanız, eksik kalıyor. 89'da yapılan planlamada bu eksiklikler yaşandı dolayısıyla biz bir buçukta buradayız. Katılmak isteyenleri bekleyeceğiz ve katılmanızı da istiyoruz çünkü daha muhtarlarımız var sayıları da oldukça fazla düşüncelerini yansıtmadılar. Onların düşüncelerini de almak istiyoruz. Şimdi öğle yemeği arası vereceğiz Polis evinde bir buçuk da tekrar toplantımız başlayacak sizleri tekrar burada bekliyoruz ve davet ediyoruz. Teşekkürler...

**İlhan ÖZEL :**

O zaman bir buçukta tekrar burada buluşmak üzere oturumu kapatıyoruz.

Bu oturumda da işte öğleden önce yaptığımız gibi fikir beyan edecekler varsa, katkıda bulunacaklar varsa, soruları olan varsa alacağız. Arkadaşlarımızdan görüş bildirecek var mı? Köy Hizmetleri İl Müdür Yardımcımız,

**Hikmet OKUT (Siirt Köy Hizmetleri İl Müdür Yardımcısı) :**

Köy Hizmetleri İl Müdür Muaviniyim, Sayın Valim, Sayın konuklar saygılar sunuyorum. Şimdi GAP İdaresi'nin çalışmaları hakkında biz genel bir bilgi aldık, yalnız ben Siirt için özel bir araştırma, özel bir çalışmanın mevcut potansiyele, mevcut iş gücüne göre yapılmasını talep edi-



---

yorum. Şöyle ki, şimdi bu proje Siirt'in şuan aklımda değil tabi bunu bize bildirecekler. Tahminin 50-60 köy su altında kalacak şimdi o köylerin bir kısmı boş, bir kısmında yaşayan insanlar var biz bu insanları üretime dönük mü yerleştireceğiz, sanayiye dönük mü yerleştireceğiz yani bu konuda araştırmanın yerinde yapılması lazım. Bu araştırmayı yerinde yapabilmek için burada bir ya araştırma komitesi ya bir araştırma enstitüsü veya vatandaşla bire bir diyalog kurabilecek bir müessesenin yerinde tespit yapması gerekir. Buraya sağ olun geliyorsunuz karşılıklı bir fikir alış verişinde bulunuyoruz, sadece fikirlerimizi iletebiliyoruz. Gerçek üretici, gerçek vatanşla fazla bir diyaloga giremiyoruz. Burada tarımdan hayvancılıktan bahsediliyor. Hayvancılığın çok önemli olduğuna değiniliyor, yalnız tabi her yörenin her bölgenin kendine has bir takım özellikleri var bizim bölgede göçebe hayvancılığı mevcuttur. Bu göçebe hayvancılığını oluşturan bir takım nedenler vardır. Yani göçer neden yazın yaylaya gidip hayvanlarını otlatmak zorunda kalıyor, neden kışın daha sıcak yerlere bu üreticilerimiz hava şartlarına göre yani burada siz 40-45 derece de bir koyundan süt alamazsınız yani bir verim alamazsınız mecburen vatanş yaylaya gidiyor orada hayvancılığını yapıyor kışın da aynı şekilde. Biz ne yaptık şimdi göçebenin büyük bir kısmını şehrsel iskana tabi tuttuk. Şehrsel iskana tabi tutmakla üretici olan bu vatanşlarımızı birer tüketici haline getirdik ve şimdi o tüketiciler için biz neler yaparız diye bir takım fikirlerde bulunuyoruz. Şimdi gene bizim bakanlığında bu konuda zorlayıcı şeyi var, şehrsel iskan ekonomi bakımından daha ucuz olduğu için bunu öneriyorlar. Bizim yapabileceğimiz bir şey yok, şimdi bu göçebe hayvancılığını yapan vatanş sayısını bilmiyoruz. Efendim Siirt'te bir takım sosyal nedenlerden dolayı şehre göçen işsiz insan sayısını bilmiyoruz. Yani bunların somut bir şekilde tespit edilmesi gerekir. Biz bu GAP projesinde Siirt'i tarımsal yatırımlara mı yönelteceğiz, yoksa sanayi şehri mi yapacağız, yoksa tarıma dayalı sanayi şehri mi yapacağız. Yani burada yönlendirici bir çalışmanın yapılması gerektiğine inanıyorum. Sadece buradaki iki karşılıklı tartışma ile ilerde telafisi mümkün olmayacak bir takım neticeler bir takım zararlar olacağı kanaatindeyim. Nasıl ki Çukurova'da bilinçsiz bir sulama neticesinde arazilerimiz elden çıkmak üzere ise bizim burada yapacağımız yanlış veya da alacağımız şimdi kararlar ileride bu bölgenin daha iyi konuma geleceği inancındayım. Demin gazeteci arkadaş GAP'ın faydalı olacağına değil, zararlı olacağına inanıyorum dedi. Ben o gazeteci arkadaşla biraz hak veriyorum neden hak veriyorum şimdi baraj altında kalacak köyler ve üreticileri işsiz kalacak yani biz bunları bir istihdam politikası bunu bir devletin yönlendirmesi gerekir. O yönlendirmeyi yaparken buranın şartlarını göz önünde bulundursun, yoksa biz bunları göçe mi zorlayalım. Yani burada bir devlet politikasının tespit edilmesi lazım. Bu on yıllık süre içerisinde Siirt'in nüfusu ne kadar olacak bir şehir planı yapılması gerekir. Veya mesela alt yapı hizmetlerini biz çok ağır yürütüyoruz bu bölgede gerekli yatırımları yapamıyoruz. Benim kanaatim burada bunları bu şekilde tartışmak yerine Siirt merkezinde bu konuları araştırabilecek, somut olarak ortaya koyabilecek, bir araştırma kuruluşu, bir komitenin kurulmasında büyük fayda görüyorum. O bahsettiğim hayvancılık konusu çok ayrı bir konu yani gördüğümüz hayvancılık koyunculuktur. Burada sığırıcılığı siz uygulamaya çalışırsanız gene başarısız olursunuz. Neden başarı-

---

sız olursunuz 45 derecede sığır burada süt vermez et vermez ne yapacaksınız işte bunlar birer sorundur. Bunların bilimsel olarak araştırılması gerekir. Yoksa efendim vatandaş destekleyelim pirim ödeyelim, bunların fayda sağlayacağına inanmıyorum. Nitekim geçmiş yıllarda hayvancılığı geliştirme projeleri uygulandı gelirken belki örneklerini gördünüz üretici olmayan insanlar art niyetli bir takım insanlar bu işe girdi ve devleti çok büyük zararlar uğrattılar. Benim kanaatim yapacağımız her çalışmayı bilimsel olarak yapmak zorundayız. Ve bilimsel çalışmayı madem biz 10 yıllık süremiz var bizim bu 10 yıllık hedefte de vatandaşa o sözü vermemiz lazım yada araştırma neticelerini de en az bir veya iki yılda ortaya koyup ona göre bir master planı dahilinde bu işlemlerimizi yürütmemiz gerektiğine inanıyorum. Siirt'te yan sanayi mi kurulacak efendim tarıma dayalı sanayi mi kurulacak efendim mevcut potansiyel efendim sanayi ve tarımı yapabilecek insan mıdır. Bütün bu konuları çok detaylı bir sürü konular var hepsinin tek teker incelenmesi, araştırılması, tespit edilmesi, kanaatindeyim. Yapacağı üretimde rekabeti veya pazarlama yapabilecek mi bu ve bunun gibi bir sürü sorunları hepsinin cevabını verebilmek için bir takım bilimsel çalışmanın yapılması gerekir diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

### **İlhan ÖZEL :**

Hikmet Bey'e teşekkür ediyoruz. Sağlık Müdürümüz Sayın Fikret SELİN Bey görüş bildirmek istiyor.

### **Fikret SELİN (Siirt Sağlık İl Müdürü) :**

Hepinize saygılar sunuyorum. Bir kaç soru sormak istiyorum yapılacak programlar ve planlar için gerekli somut finans kaynakları belli mi yoksa ortaya çıkacak programların ve planların finans arayışına yönelik çalışmalara mı gidilecek. Biliyorsunuz bu tür projelerin ve planların işleyişinde insan kaynakları çok önemlidir. İnsan kaynaklarına yönelik çalışmalarınız nelerdir. Siirt'teki ÇATOM'u teknik ve kalifiye eleman açısından desteklemeyi düşünüyor musunuz, GAP'ın sağlık alt yapısı için merkezi yönetime sunulmak üzere hazırlanan bir raporunuz var mı? Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyoruz sayın müdürüm, katılımcılardan fikir beyan edecek varsa almaya hazırız. Teşekkür konuşmasını yapmak üzere GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkan Yardımcısı Sayın Kaya YAŞINOK'u davet ediyorum.

### **M. Kaya YAŞINOK (GAP İdaresi Başkan Yardımcısı) :**

Sevgili Siirt'liler burada beraberiz daha da beraber olacağız. Buraya bir kere için gelmedik bunu başta söylemek durumundaydım şimdi de tekrar ediyorum. Arkadaşlarımın açıklamalarından anlaşılacağı gibi bu sizi bir bilgilendirme niye geldik bundan sonra niye geleceğiz, bir de görüşlerinizi almak. Bundan sonra yapacağımız çalışmalara belli bir yön vermek. GAP İdaresi'nin elinde Türkiye'nin en yetenekli bilgili insanları var. Bunu Ankara'dan oturup yapabiliirdik, ama size sabahleyin ilk konuşmamda anlatmaya çalıştığım gibi yeni bir yöntem daha tutarlı, daha güçlü, daha kararlı bir plan uygulamasına geçmek için demin arkadaşımın söylediği gibi finans



temini için uygulamaları uygulayıcılara aktarabilmek için sizleri de arkamıza yanımıza almak istedik. Çünkü kalkınma bir bütün ondan yararlanacak insanları şekillendirmek insanlara ondan yararlanmasını öğretmek dolayısıyla de onları yararlandırmak. Ceplerine para beyinlerine bilgiyi ve ne türetebilecekler ise alma yeteneğini vermek. Amacımız bu onun için de insan kaynaklı bir proje, sürdürülebilir bir proje olsun diyoruz. Eğer halkın katılımı olmazsa bu Proje sürdürülemez. Sulama sistemleri olduğu yerde kalır, belli bir süre sonra toprak tuzlanır, belli bir süre sonra çoraklaşma başlar ve sürdürülebilirliği biter. Tarım yapılamaz su kirlenir amacımız bu sürdürülebilirliği kamunun yatırımlarının ötesinde iki grubun daha yapmasıdır. Birincisi halkın istediklerinin takipçisi olması ikincisi de özel sektörün bu katılıma bu kalkınma gayretine katkıda bulunmasıdır. Amacımız bundan sonra odak gruplar toplanacak, odak gruplar derken burada belirlenen konulardan çıkartığımız hedef kitleler çiftçilik bir olay, çiftliğin içerisinde tarım bir olay, tarımın içerisinde hayvancılık çok ayrı bir olay, hayvancılığın içerisinde sığırcılık, koyunculuk çok ayrı bir olay bunları hep sizden tütettik sizler bize söylediniz. Bunun yanında bir sürü konuyu da arkadaşlarımız not aldılar. Bunların hepsi planlama çalışmamız esnasında gündeme gelecek ve bizim üzerinde bilimsel çalışmalarımızı size sunmak üzere hazırlayacağımız raporları dokümanların oluşturulmasında girdi verecektir. Ve bu odak gruplar dediğimiz alt grupları gelip burada yine sizlerle beraber yapacağız. Hayvancılarla beraber yapacağız ve sizlerle beraber yapacağız çiftçilerle, sanayicilerle beraber yapacağız, esnafla beraber yapacağız. Bunlar bizim burada yürüteceğimiz faaliyetler. Niye geldik buraya sizlerden ne istiyoruz. Bu dokümanda Siirt'in kendine özgü karakteri ile yer almasını istiyoruz. Dokuz ilden bir tanesi Siirt olarak sizin yapacaklarınızı kendiniz biçmeniz için istiyoruz, sorumluluk almanız için istiyoruz. Bu dokümanda ne olduğunu açıklıkla saydamlıkla görmenizi ve bunu yaparım ben bunu istiyorum bunu isterken de benim katılımım bu olacak diyebilmeniz için bunu istiyoruz. Yanımızda olacaksınız biz her yere gidemeyiz ki siz buradan da bu dokümanın içerisindeki bir yasal dokümandır. Başbakanlığın hazırladığı bir dokümandır bunu hazırladınız görev verdiniz hadi uygulayalım, hep beraber uygulamak gerekir. Sizi yanımız da görmek istiyoruz. GAP'ı size anlatmayacağım GAP'ın yararlarını somut olarak ülkemiz görüyor. Ama GAP çalışmaya başlamış ve şu anda yakıtınız elektriğin yarısını GAP'daki barajlardan Siirt'in de etrafında olan barajlardan temin ediyoruz. Ama şunu söyleyebilirim dersiniz ki bana size katılıyorum ve burada onun için bulunuyoruz. Niye Dicle Vadisi, Fırat Vadisi'nden daha geride dersiniz Fırat tamamlanıyor Dicle'yi de tamamlayın. Bu Plan'a onu koyun bu Plan'da Garzan, Korzuk Projesi'nden bahsedin bu Plan'da bunu istiyoruz demeniz için biz buraya geldik. Bunu demeye mecbursunuz demeniz lazım eğer bunu demezseniz veya da demeseydiniz ve planda yer almasaydı eksikliğini hep beraber çekecektik. Bunun için geldik buraya, buraya katıldınız ve ben şunu söylemek istiyorum saat bir buçukta büyük bir grubun buradan gideceğini bekliyordum. Ama herkes burada sonunu beraber tamamlayacağız.

Biz uygulamacı bir kuruluş değiliz, biz planlayıcı programlayıcı bir grubuz. Biz insana yönelik sosyal faaliyetleri projelerin arasındaki birlikteliği sağlamaya çalışıyoruz. İzlerken yöneticilere hükümete gerçekleşmesi hakkında yönlendirmesi hakkında fikir veriyoruz. Bu nedenle de ikinci plan yapmak durumunda olmadan yeni duruma göre bir doküman hazırlamaya plandan öte bir

---

program hazırlamayı düşündük. Yani 10 yılda ne olduğunun muhasebesini burada yapmak istemiyorum. Çünkü o muhasebeyi her zaman yapıyoruz o muhasebeyi ülke içerisinde ve ülke dışarısında da yapıyoruz. Eğer bugün demin de söyledim elektriğin büyük bir kısmı GAP Bölgesi'nde Türkiye pamuğunun yarısına yakın kısmının üretiliyorsa, enerji üretiliyorsa insanların gelirleri ikiye üçe katlanarak artıyorsa sulamanın faydasını direk olarak görmüşsek sanayiye ait kıpırdanmalar başlamışsa bu GAP'ın ilk görüntüleridir. GAP'ta bugün 1.7 milyar hektarın sadece 200 bin hektarı sulanıyor ve 200 bin hektarla bunun sonuçları burada ki dinamizm burada ki döngü gözle görülür şekilde meydana ama bunu Siirt'e taşımanın yollarını beraber bu dokümanda bu planda bulacağız. Ne ile bulacağız eğer başka yer sanayi istiyorsa buranın potansiyelini biz hayvancılık, koyunculuk yapacağız diyorsanız, çünkü onu biliyoruz bize orada yardım edin diyorsanız, ona ait teşvik istiyoruz, ona ait organize sanayi bölgesinde sanayi tesisleri istiyoruz diyorsanız. Burada yeri burada sizden dinleyeceğimiz Plan'a katacağımız tek nokta bu, bunu anlatmaya çalışmak istiyorum. Bize katıldınız çok teşekkür ediyoruz. Ve bundan sonraki katılımlarınızın da bu yoğunlukta olmasını istiyorum. Ve buraya gelmemiş kesimler varsa kimler bunlar demin söylendiği gibi kalkınmadan ters yönde etkilenen dezavantajlı grup dediğimiz. Dezavantajlı grup derken şu örneği vereyim mesela baraj altında kalacak yerlerdeki yaşayanlar onların yeniden iskanı sorun. Bu örneği yaşıyoruz hedef kitlelerimizden bir tanesi de onlardır. Birecik Barajı'nda bir uygulama yaptık dünyaya örnek oldu. 14 tane köy vardı dokuz tanesi tam etkileniyordu 7 tanesi aynı yerde üst kodlarda kendi binalarını kendi yatırımlarını kendileri yaparak kaldılar. İmkan olursa size göstereceğiz oralarında ve bu örnek bir çalışma oldu aynı olayı İlisu Barajı'na da taşımak istiyoruz. İlisu Barajı'nın yapılması gerçekleşmesi programda İlisu bürokratik sürece bağlı olarak işliyor. Garzan Kozluyu hep beraber öne çekelim bilmiyorum devlet su işlerinin programında ne zaman olacak ama bu programda istiyorsanız eğer biz bunu 8 ayda tamamlayacaksak 2001 yılına önerelim. Hep beraber öneririz. Bunlar önemli olaylar ve planın ötesinde bir program hüviyetini taşıyacaktır. Sağlık, eğitim diğer hizmetler ulaştırma kent alt yapısı bunlar Bölge'nin içerisinde Siirt'in ihtiyaçlarının plana yansıtılmasını sağlayacak programlar. Program demek uygulama tabloları demek onu yapmak için hep beraber olmamız gerekiyor. Ben bir daha İdarem adına bu toplantıya katıldığınız için teşekkür ediyorum ve lütfen çevrenizde ki gruplarla bundan sonra ki yapacağımız daha kapsamlı çalışmalarda bize destek olmanızı ve bunların takipçisi olmanızı rica ediyorum. Tekrar teşekkürler.

Teşekkür ediyorum efendim, katkılarınızdan dolayı hepinize teşekkür ediyorum ve toplantıyı burada kapatıyorum. Arz ederim Sayın Valim.



**ŞİRT KATILIMCI LİSTESİ**

<b>ADI SOYADI</b>	<b>KURUM</b>	<b>İL</b>	<b>TEL</b>
AHAMİT NAS	ERUĞ BELEDİYE BAŞKANI	ERUĞ/ŞİRT	311 21 45
ABDULAH ÖZDEMİR	ERUĞ-ÖZÜMLÜK KÖY MUHTARI	ŞİRT	224 63 26
ABDULGAFFAR YASUDU	BILGI KÖY MUHTARI	ŞİRT	
ABDULHAKİM SUYUNEV	ZİYARET ATATÜRK MAHAL. MUHT.	ŞİRT	565 21 46
ABDULLAH ENÜK	MEYDANDERE KÖY MUHTARI	ŞİRT	0 542 395 98 53
ABDULLAH EPÇEREN	DAMIL KÖY MUHTARI	ŞİRT	515 23 00
ABDURAHİMAN YAGMAHAN	KOYUKLU KÖY MUHTARI	ŞİRT	224 33 21
ABDULSAİT AKARCA	PERVARI SÖĞÜT ÖNÜ KÖY MUHT.	ŞİRT	368 20 01
ABDURRAHİM DAYANAN	SİVİL SAVUNMA İL MÜDÜRÜ	ŞİRT	223 23 46
ABDURRAHİM KARASI	BAYKAN BELEDİYE BAŞKANI	BAYKAN/ŞİRT	542 3242 25
ABDÜLGAFFAR TILKI	KURTALAN BAĞLICA KÖY MUHTARI	ŞİRT	414 70 36
ABDÜLHAKİM YARAL	ŞİRVAN-KIZILER KÖY MUHTARI	ŞİRT	234 31 12
ABDÜLKERİM PEREL	ŞÖPÖRLER CEMİYETİ	ŞİRT	223 27 56
ABDÜLLAZİZ İLHAN	AYDINLAR BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI	ŞİRT	461 22 06/2007
ABDÜLREZAK DEMİRHAN	AZIKLI KÖY MUHTARI	ŞİRT	419 21 04
ABDÜLSELAN KORAÇAR	PERVARI YENİAYDIN KÖY MUHTARI	ŞİRT	367 20 14
ABDÜLSELAN OLGAÇ	NEŞELİDERE KÖY MUHTARI	ŞİRT	223 32 71
ABDÜRREZZAK NAZ	KAŞIKYAYLA KÖY MUHTARI	ŞİRT	313 20 34
ADİL KUDAY	BAYKAN GÜNDOĞDU KÖY MUHTARI	BAYKAN/ŞİRT	568 21 94
ADNAN DİLEK	TÖYTEPE KURTALAN ÇİFTÇİ	ŞİRT	415 21 02
ADNAN TOPUZ	ZİRAAT BANKASI GAP KREDİLER	ANKARA	311 07 71
AGAFAR YÜCEL	İNÖNÜ MAHALLESİ	ŞİRT	361 32 69
AHMET DENİZ	TÜTÜN KÖY MUHTARI	ŞİRT	422 52 07
AHMET DİLEK	TÖYTEPE KÖY MUHTARI	KURTALAN/ŞİRT	415 20 54
AHMET ERDOĞAN	YELKESEN KÖY MUHTARI	ŞİRT	223 57 28
AHMET NEİŞ	UYANIK KÖY MUHTARI	ŞİRT	411 46 27
AHMET SUCU	KURALAN AYDINLAR KAYMAKAMI	KURTALAN/ŞİRT	
ALAMETTİN CAMBULAT	KARABAĞ KÖY MUHTARI	ŞİRT	421 24 28
ALATTİN OKAY	BAYKALI ÇELİKLİ KÖY MUHTARI	BAYKALI/ŞİRT	563 52 53
ALİ ÖNLÜ	ÇALIDÖZÜ KÖY MUHTARI	ŞİRT	415 20 01
ALİ YILMAZ	EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRT	223 27 61
AMİR CAMBULAT	BAYKAN ATABAL BELEDİYE BAŞKANI	BAYKAN/ŞİRT	542 695 80 41
ARİF KARTAL	BAYKAN OSMANPINAR KÖY MUHTARI	ŞİRT	561 29 08
AYDIN ATABAY	ZİRAATÇILAR DERNEĞİ	ŞİRT	223 88 09
AYDIN SÜTSURUP	HAVALANI ŞEPLİ	ŞİRT	254 20 01
AYHAN BERGEN	VALİLİK BASIN HALKLA İLİŞKİLER	ŞİRT	223 11 33
AYHAN İSEN	BAYINDIRLIK VE İSKAN MÜDÜRÜ	MARDİN	482 223 10 22
BAHAETTİN ÇELİK	ORGANIZE SANAYİ	ŞİRT	223 12 06
BASKI YILMAZ	TAŞDİBE KÖY MUHTARI	ŞİRT	367 21 09
BAYRAM İÇLİ	ŞİRVAN PİLAÇLI KÖY MUHTARI	ŞİRT	514 20 17
BEDİRHAN SEVGI	AKYAMAK KÖY MUHTARI	ŞİRT	234 30 71
BEDRETTİN EKİN	DOLUĞARMAN KÖY MUHTARI	ŞİRT	224 01 56

ADI SOYADI	KURUM	İL	TEL
BEHÇETTİN KORKMAZ	YARIMCA KÖY MUHTARI	SİRT	0 542 674 08 37
BEHRAN AYDIN	GÖKÇEBAĞ MUHTARI	SİRT	231 22 14
BESİR ÇOŞKUN	ŞİRVAN SOĞANLI KÖYÜ	SİRT	461 24 40
BESİR YILMAZ	ALGÜN MAHALLE MUHTARI	SİRT	223 28 92
BESİRİ KOYUNCU	SAKARYA MAHALLE MUHTARI	SİRT	223 11 61
BURHAN DOLLAS	GÖMÜŞKAŞ KÖYÜ MUHTARI	SİRT	565 26 11
BURHAN ENGIN	PERVARI BELEDİYE BAŞKANVEKİLİ	SİRT	361 21 57
BÜLENT AVCI	HALK EĞİTİM	SİRT	223 23 02
C.ÖZGÜR ÖNEYİ	ERUH KAYMAKAM	ERUHSİRT	311 20 01
CAHİT ORUÇ	KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRÜ	SİRT	223 23 33
CAHİT ORUÇ	KÖY HİZMETLERİ MÜDÜRÜ	SİRT	223 23 33
CELAL ADA	ŞİRVAN HÖRMÖS KÖY MUHTARI	ŞİRVANSİRT	517 20 51
CELAL ÇELİK	BATMAN SANAYİ VE TİCARET İL MÜDÜRÜ	SİRT	213 90 89
CEMAL ASLAN	MADEN MUHTARI	SİRT	542 297 33 46
CEMİL ERTEKİN	MUHTAR DERNEĞİ BAŞKANI	SİRT	223 10 93
CEYLAN TANIK	DOĞAN MAHALLE MUHTARI	SİRT	0 532 225 55 65
CUMHUR KILIÇIOĞLU	MÜCADELE GAZETESİ	SİRT	532 257 28 56
ÇEVAT SEVGİLİ	KAYABAĞLAR BELEDİYE BAŞKANI	SİRT	434 20 01
DAVUT ATAĞ	ATABAR BELDE MUHTARI	SİRT	563 51 16
DURŞUN AYAN	AİLE ARAŞTIRMA KURUMU	ANKARA	419 29 79
DURŞUN KILIÇASLAN	TAŞOLUK KÖYÜ MUHTARI	SİRT	418 33 33
EBUBEKİR GÜMÜŞLER	ÜNLÜCE KÖY MUHTARI	SİRT	561 29 07
EBUBEKİR SEVGİLİ	KILIÇLI KÖYÜ MUHTARI	SİRT	411 31 60
EKREM ALPINAR	KURTALAN KONAKPINAR KÖY MUHTARI	SİRT	416 20 54
EKREM ALTINDAĞ	KURTALAN KANDILLI KÖYÜ MUHTARI	SİRT	416 20 54
EMİN TEKİN	BATU MAHALESİ MUHTARI	SİRT	224 66 23
EMRULLAH TREN	YONBAYIR MAHALLE MUHTARI	SİRT	223 51 09
ENGİN PAMUKÇU	MAHALLE İDARELER (VALİLİK)	SİRT	223 54 55
ENVER KEMAL	ŞİRVAN İLÇESİ SOĞUKSU KÖY MUHTARI	ŞİRVANSİRT	513 92 09
ENVER ÖZÇELİK	PINARCA MERKEZ MUHTARI	SİRT	245 22 22
ENVER TANASI	YAKUTTEPE KÖYÜ MUHTARI	SİRT	425 21 88
ERGÜN DEMİRHAN	ZİRAAT BANKASI ZİRAAT MÜH.	SİRT	223 12 04
EROL PIŞKIN	DEPTARDAR	SİRT	223 10 40
EROL ARIKAN	SİRT VALİSİ	SİRT	223 10 01
ESHAT YILDIZ	ÇİMENTO FABRİKASI PROJE MÜDÜRLÜĞÜ	SİRT	
FATİH YÜKSEK	BELEDİYE İMAR MÜDÜRÜ	SİRT	223 22 60
FERİHAT ÖZCAN	KARAYOLLARI ŞUBE ŞEFLİ	SİRT	223 22 95
FETHİ AÇIKÇA	YARIMTEPE KÖY MUHTARI	SİRT	517 21 13
FEYZİ GEZ	SİRT EĞİTİM PAKÜLTESİ	SİRT	223 54 27
GAZANFER TOPRAK	SALİBBEYLİ KÖY MUHTARI	SİRT	219 21 21
GÖRDAL ERDİL	ZİRAAT BANKASI MÜDÜRLÜĞÜ	SİRT	223 10 05
GÖRGÜN AYAZ	KAPIKAYA KÖYÜ MUHTARI	SİRT	442 60 13
HACI ERDOĞMUŞ	PERVARI ÇUKURKÖY MUHTARI	SİRT	369 21 45



ADI SOYADI	KURUM	İL	TEL
HALİL SÜZGÜN	AKDOĞMUŞ KÖYÜ MUHTARI	SİRT	232 21 01
HAYRETTİN ARSLAN	ÇELTİBAŞI MUHTARI	SİRT	246 20 85
HAYRETTİN GÜLMEZ	MEŞELİK KÖYÜ MUHTARI	SİRT	565 24 30
HİKMET OBUT	KÖY HİZMETLERİ	SİRT	532 697 50 88
HİZMET ÖZAYDIN	TEKEL BAŞ MÜDÜRÖ	SİRT	223 23 27
HÜSEYİN AKÇAĞGÜNDÜR	İLLER BANKASI 11. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	DIYARBAKIR	228 97 50
HÜSEYİN GÜNBAT	KURTALAN ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ	SİRT	411 45 99
İBRAHİM KELİPCİKAY	TINAZTEPE MAHALESİ MUHTARI	SİRT	224 49 59
İHSAN ÖZKÖK	ÖZAKTAŞ İNŞ.SANA.Ş.	SİRT	411 27 20
İHSAN SELETRİ	ŞİRVAN YOLKAYA KÖYÜ MUHTARI	SİRT	513 52 00
İLYAS ARPACIK	BAYKAN SARISALKIM KÖY MUHTARI	SİRT	563 53 65
İRPAN ÖNER	3.KOM.TUÇ	SİRT	223 90 09
İRPAN SARIK	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜR VEKİLİ	BATMAN	223 10 28
İSA ÇUBAN	APET EVLERİ MUHTARI	SİRT	224 15 21
İSA ÖZCAN	KIZILAY BAŞKANI	SİRT	223 40 32
İSMAİL YILMAZ	PERVARI ÖÇHÖYÜK KÖY MUHTARI	PERVARI SİRT	369 21 61
İSMET TUNCAY	DEMİRKAYA KÖYÜ MUH.	SİRT	223 56 80
İZZET ÇELLEN	ŞİRVAN KAPILI KÖY MUHTARI	SİRT	514 20 95
İZZETTİN ASLAN	ŞİRVAN SÜLLÜYANI KÖY MUHTARI	ŞİRVAN SİRT	516 21 27
İZZETTİN AYGUN	KILBASAN KÖY MUHTARI	AYDINLAR SİRT	
KADİR DEMİRHAN	GENİŞ İŞADAMLARI DERNEĞİ BAŞKANI	SİRT	224 34 44
KADRI KARANPİL	TUZKÖYÜ MUHTARI	SİRT	254 21 44
KAMİL BARAN	İL MÜFTÜSÜ	SİRT	223 36 25
KASIM HÜSEYİNOĞLU	ŞİRVAN KASIMLI KÖY MUHTARI	SİRT	511 21 95
KAZIM AKTİN	ŞİRVAN DENİCE KÖYÜ MUHTARI	SİRT	535 764 33 72
KAZIM EREN	PERVARI AŞAĞI BALALAR KÖY MUHTARI	SİRT	361 21 74
KAZIM KARADAMAR	ADAKALE KÖYÜ MUHTARI	SİRT	561 24 25
KENAN ÖZBEK	MERKEZGÖL MUHTARI	SİRT	232 21 56
M. EMİN SEVİNÇ	ÇATULLU KÖYÜ MUHTARI	SİRT	461 23 11
M.ALİ PERMAN	KURTALAN ÇAKILI KÖYÜ MUH.	KURTALAN SİRT	417 81 62
M.ALİ KAYA	ŞENTEPE KÖYÜ MUHTARI	SİRT	568 23 52
M.KAZIM BEYHAN	ÇAL MAHALE MUHTARI	SİRT	223 87 06
M.NASİP AYDIN	ŞİRVAN BELEDİYE BAŞKANI	ŞİRVAN SİRT	511 20 03
M.NESİM TOPRAK	GENÇLİK İL SPOR MÜD. VEKİLİ	SİRT	223 22 55
M.SALİH OKTAY	İNKAPI KÖYÜ MUHTARI	SİRT	234 30 70
M.ŞAKİR YILDIZ	AYDINLAR ÇATILI KÖYÜ (ESNAF)	SİRT	224 45 40
MAHMUT AYMAN	BAYKAN ZİYARET MAHALLE MUHTARI	BAYKAN SİRT	565 24 71
MAHMUT ÇEVİK	YENİMAHALLE MUHTARI	SİRT	223 39 91
MAHSUN KARADUMAN	BAYKAN ENKİNKÖYÜ MUHTARI MUHTARI	SİRT	568 20 11
MEDENİ SEVİMLİKURT	DİREKTEPE KÖYÜ MUHTARI	SİRT	568 20 01
MEHMET BAKIRCI	TURİZM BAKANLIĞI ALTYAPI DAİRE BŞK.	ANKARA	212 83 00
MEHMET BAKIRCI	TURİZM BAKANLIĞI	ANKARA	212 83 78
MEHMET BATUMAK	TAŞKAYA MUHTARI	SİRT	515 21 46

ADI SOYADI	KURUM	İL	TEL
MEHMET BEHÇET ÖZTÜRK	AVCILAR KÖY MUHTARI	SİRT	415 27 36
MEHMET CAN AKINCI	ARDAŞAL KÖY MUHTARI	SİRT	564 21 38
MEHMET ÇERMİK	ÇERMİKPEN DOĞRAMA SAN	SİRT	223 16 60
MEHMET EMİN KUŞ	ŞÖFÖRLER CEMİYETİ BŞK.YRD.	SİRT	223 27 56
MEHMET EMİN SOYAĞI	GÖZPINAR BELEDİYE BAŞKANI	SİRT	
MEHMET EROL	MERKEZ MAHALLE MUHTARI	SİRT	561 24 10
MEHMET İSHANALAÇ	TAŞBALTA KÖY MUHTARI	SİRT	426 24 05
MEHMET ÖZALP	KARAKÖL KÖY MUHTARI	SİRT	224 56 95
MEHMET SÜSAMAN	ELAZIĞ ORMAN GENEL MDR. ŞUBE MÜDÜRÜ	SİRT	237 01 01
MEHMET ŞÜRKÜDELLİ	PINAROVA KÖY MUHTARI	SİRT	223 55 69
MERAL CARTI	PLANLAMA MÜDÜRLÜĞÜ (VALİLİK)	SİRT	223 22 51
MİTHAT TAN	SSK HASTANESİ	SİRT	223 23 60
MUHAMMED YAVUZ	İL İDARE KURULU MÜDÜRÜ	SİRT	223 23 35
MUHTİTTİN DEMİR	ZİRAİ ÜRETİM İŞLETME MÜDÜRÜ	SİRT	223 11 79
MUHTİTTİN İNCİ	GÖZPINAR KÖY MUHTARI	SİRT	418 20 59
MUHSİN KALIMA	YAĞLILAR KÖY MUHTARI	SİRT	513 52 01
MUHSİN KANIMAN	ŞİRVAN YAĞCILAR KÖY MUHTARI	SİRT	513 52 01
MURAT YÜKSEKLİ	SİRT EXPRESS GAZETESİ	SİRT	223 46 49
MUSA SÜZGÜ	ŞİRVAN İLÇESİ ÖZPINAR KÖY MUHTARI	ŞİRVANSİRT	513 50 07
MUSTAFA DURAN	HAZINE MÜSTEŞARLIĞI	ANKARA	312 212 88 00
MUSTAFA KARTAL	PERVARI PALAMUTLU KÖY MUHTARI	SİRT	364 21 50
MUZAFFER ÖZDEMİR	TEDAŞ SİRT TESİS MÜDÜRÜ	SİRT	224 07 24
MUZAFFER ŞAHİNGİZ	PERVARI KAYMAKAMI	SİRT	361 20 01
N.EMİN ZERE	YOLDURACI KÖY MUHTARI	SİRT	415 21 22
N.FADİL ÖRS	YOLBAŞI KÖY MUHTARI	SİRT	513 50 80
NAİP CENGİZ	ZİYARET ÇAY MAH.MUHTARI	ZİYARETSİRT	565 21 53
NAMİK AYDOĞAN	ZİRAAT BANKASI GAP KREDİLER	ANKARA	311 07 71
NEDİM KUZU	TİC. ODASI BAŞKAN YARDIMCISI	SİRT	223 12 03
NEVZAT FIRAT	TAPU SİCİL MÜDÜRLÜĞÜ	SİRT	223 23 26
NEVZAT GÜREL	ESNAP ODALAR BİRLİĞİ BAŞKANI	SİRT	223 06 56
NEZHİ EREN	ŞİRVAN MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRVANSİRT	223 20 02
NEZİR CENGİZ	DURANKAYA MUHTARI	SİRT	514 21 00
NEZİR GÖLCAN	KURTALAN BELEDİYE BAŞKANI	KURTALANSİRT	411 25 36
NEZİR ÖZKOYUNCI	BAHÇELİEVLER MAHALESİ MUHTARI	SİRT	223 38 80
NİHAT DOĞRU	ŞİRVAN İLÇE TARIM MÜDÜRÜ	SİRT	511 20 11
NURETTİN DEDE	KÜMBÜRLÜ KÖY MUHTARI	SİRT	518 20 64
NURETTİN PETEK	KAYABAĞLAR KÖY MUHTARI	SİRT	535 749 52 22
NURETTİN UYANIK	KURTALAN ÇAKILKÖY MUHTARI	SİRT	421 24 04
NURİ SELÇUK	TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİ MÜDÜRÜ	SİRT	223 54 19
ORHAN AKKUŞ	SANAYİ TİCARET BAKANLIĞI	SİRT	229 48 28
ORHAN SAÇLAM	METEOROLOJİ İL MÜDÜRÜ	SİRT	223 46 80
OSMAN CARAV	TAŞLIKÖY MUHTARI	SİRT	515 22 68
ÖMER ASLAN	KIZBAĞLAR KÖY MUHTARI VEKİLİ	SİRT	224 12 20



ADI SOYADI	KURUM	İL	TEL
ÖMER BEYDEMİR	BEGENDİK BELEDİYE BAŞKANVEKİLİ	ŞİRT	363 50 51
ÖMER SEYHAN	BEŞYOL KÖY MUHTARI	ŞİRT	254 20 51
RAPET YÖKSEL	TEDAŞ MÜHÜRSESE MÜDÜRÜ	ŞİRT	223 22 59
RAMAZAN BEKLİM	KERASLI KÖY MUHTARI	ŞİRT	517 20 78
RAMAZAN BEYAZGÖL	ŞİRVAN GÜZKÖRE KÖY MUHTARI	ŞİRVANŞİRT	516 22 14
RAMAZAN KUBAY	BAYKAN İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ	BAYKANŞİRT	561 20 44
RAMAZAN SARIĞÖL	ŞİRVAN ÖZYURT KÖY MUHTARI	ŞİRVANŞİRT	516 21 00
RAMAZAN YAYLAN	AKSDES KÖY MUHTARI	ŞİRT	418 32 25
REMZİ KOÇ	ÖZEL İDARE MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRT	223 23 08
RESUL HAZAR	BATKAN ULAŞTI KÖY MUHTARI	ŞİRT	561 24 20
REŞİT ÇILVA	ÖÇPİNAR KÖY MUHTARI	ŞİRT	
SABRİ ÇELEBİKÖLÜ	DUMLU PINAR MAHALLE MUHTARI	ŞİRT	223 78 10
SABRİ İŞİK	PERVARI KARASÖNGER KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	364 21 13
SABRİ ÖZMEN	ÇAMTASI KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	567 21 08
SABRİ ŞENÇİ	PERVARI ÇAT KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	367 20 12
SADIK ARITÖRK	MERKEZ İLÇE KÖYLERİ HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ	ŞİRT	223 89 78
SALİM GÜÇLÜ	ELAZIĞ MİLLİ PARK BAŞ MÜD.	ELAZIĞ	212 28 12
SAIT ÇELİKBAŞ	AKTAŞ KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	254 21 01
SAIT ÖZCAN	ŞİLİVAN TATLIYAYAM MUHTARI	ŞİRT	515 20 72
SAIT YILDIZ	ŞİRT ŞÖPÖRLER CEMİYET BAŞKAN YARDIMCISI	ŞİRT	223 27 56
SALİH DOĞAN	İL NÖPUS VATANDAŞLIK MÜD.	ŞİRT	223 23 42
SALİH ERDOĞAN	HAYER MAH. MUHTARI	ŞİRT	561 23 65
SALİH KINAY	ZİYARET BELEDİYE BAŞKANI	ZİYARETŞİRT	565 22 06
SEDİK BOĞAZ	SEDİK KAYA BOĞAZ MUHTARI	ŞİRT	
SELAHATTİN ÖZKAN	ŞİRVAN DİŞİNNAL MUHTARI	ŞİRT	513 52 03
SEYFETTİN BASRI GÖNER	ŞİRVAN ÇELİTKÖYÜ MUHTARI	ŞİRVANŞİRT	516 20 02
SITKI GÖNÜLTAŞ	OBALI KÖY MUHTARI	ŞİRT	561 27 59
SITKI ONGULU	ŞİRVAN SARIDANA KÖYÜ MUH.	ŞİRVANŞİRT	
SONER ASLAN	ŞİRT ORMAN İŞLETME ŞEFİ	ŞİRT	223 23 07
SUAT EKİN	MERKEZ BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCISI	ŞİRT	223 22 60
SÜLEYMAN EREN	EMEKÇİLER KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	232 22 50
SÜLEYMAN SARSILMAZ	GUMBULDU KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	567 20 14
ŞAHABETTİN ÇALIŞIR	KADASTRO MÜDÜR VEKİLİ	ŞİRT	223 23 86
ŞAKİR ARTON	SAĞIRSU KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	232 20 06
ŞAKİR ÇELEBİKÖLÜ	ALAN MAHALLE MUHTARI	ŞİRT	224 24 72
ŞAKİR EKİN	KÖPRÜBAŞI KÖY MUHTARI	ŞİRT	254 20 43
ŞEFİK ÖZEVİM	ÖLKÜ MAHALLESİ MUHTARI	ŞİRT	223 12 05
ŞEHMUZ DAĞ	İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRT	223 28 70
ŞERAFETTİN BİNGÖL	ŞİRVAN ŞUBE ŞEPLİĞİ TEDAŞ	ŞİRVANŞİRT	511 20 07
ŞÜKRÜ OLAÇ	ŞİRVAN BOYLU KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	518 20 01
TAHIR ÇETİN	KURTALAN İLÇE TARIM MÜDÜRÜ	ŞİRT	411 20 04
TAHIR GAYIR	ERGÖLABİ KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	416 20 16
TAHSİN ÖNER	KURTALAN BÖLÜKTEPE KÖYÜ MUHTARI	KURTALANŞİRT	422 50 74

ADI SOYADI	KURUM	İL	TEL
TAKYEDİN ERDEM	BAYKAN KARŞIYAKA MAHALLE MUHTARI	ŞİRT	561 31 43
TAMER ERDOĞAN	TUZCULAR KÖY MUHTARI	ŞİRT	367 20 15
TUNCAY SÜRÜCÜ	SELAM TV	ŞİRT	223 88 98
TURAN GEYİK	SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRÜ	ŞİRT	223 22 77
TURAN İNAN	TARIM İL MÜDÜR YARDIMCISI	ŞİRT	223 50 31
VASYATTİN EZER	YÜREKVERAN KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	414 70 88
VEDAT KAYRA	KURTULAN-YANARSU KÖY MUHTARI	ŞİRT	532 355 36 25
YASİN BALIK	KINDISU KÖY MUHTARI	ŞİRT	461 23 61
YAŞAR BARAN	İL TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRT	223 57 90
YILMAZ NAZ	ÇETİK KÖY MUHTARI	ŞİRT	313 20 22
YILMAZ TARSUS	BAYKALI ÇAYKARA KÖYÜ MUHTARI	BAYKALISİRT	565 22 20
YUSUF KARA	ROYAL SABUNCULUK LTD.ŞTİ	ŞİRT	224 66 01
YUSUF MACİT	KURTALAN-YOSUNBAK KÖY MUHTARI	ŞİRT	422 51 71
YUSUF POLAT	ULUS MAHALLESİ MUHTARI	ŞİRT	224 10 47
YÜZBAŞI SEDAT SEVIN	İL JANDARMA KOMUTANI	ŞİRT	223 11 77
ZEKERİYA ALTIN	BATMAN SAN.VE TİCARET MÜDÜRLÜĞÜ	BATMAN	213 92 47
ZEKİ BADEM	ŞÖPÖRLER CEMİYETİ BŞK.VEKİLİ	ŞİRT	223 27 56
ZEKİ KAYA	VALİ YARDIMCISI	ŞİRT	
ZEKİ KAYRA	AKÇAGEDİK KÖYÜ MUHTARI	ŞİRT	423 60 57
ZULKÖF AYHAN	PTT BAŞ MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRT	233 55 40



T.C.  
BAŞBAKANLIK  
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ  
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

ADRES : Willy Brandt Sokak, No: 5 06680 Çankaya - ANKARA - Tel: (0.312) 442 23 24 Fax: (0.312) 440 13 84  
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ : Şanlıurfa Tüneli Çıkış Ağzı, P.K. 155 ŞANLIURFA - Tel: (0.414) 314 17 50 Fax: (0.414) 313 50 73  
E-mail: gap-x@gap.gov.tr internet: www.gap.gov.tr

GAP BÖLGE KALKINMA PLANI  
PROJE EKİBİ  
Cinnah Cad. No. 96/9  
06550 Çankaya/ANKARA  
Tel : (0.312) 440 52 10 • Fax : (0.312) 440 52 76  
Internet : www.gapplan.org  
e-mail : ozbilen@gap.gov.tr